

DEN PYTAGOREISKE KURIREN

www.hylozoik.se

NR 19, ÅRGÅNG 5

HÖSTEN 2016 (67 Aqu.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Lars Adelskog

Redaktörens postadress: Lönnvägen 3 A, 541 48 Skövde

Redaktörens e-postadress: adelskog@yandex.com

Bankkonto (Nordea): 1190 30 21766

Alla hylozoikstuderande hälsas varmt välkomna

som läsare av och kanske även bidragsgivare till denna nättidskrift, som härmed offentliggör sitt nittonde nummer. Detta publiceras torsdagen den 22 september, dagen för höstdagjämningen. Nummer 1 utkom den 20 mars 2012, och därefter har ett nytt nummer utkommit på dagarna för de följande solstånden och dagjämningarna: sommar-, höst-, jul- och vårunummer. Enligt det sålunda antagna mönstret utges alltså fyra nummer per år, så att det närmast följande numret, julnumret, skall utkomma onsdagen den 21 december, om gudarna är oss nådiga.

Avsikten med denna nättidskrift är flerfaldig: informera om aktuella händelser, publicera artiklar av intresse för dem som studerar esoterik och hylozoik, desslikes kunna vara en knutpunkt och ett förenande band mellan alla dem som studerar våra äldre bröders undervisning i god anda och med rätt inställning.

I detta höstnummer fortsätter vi att publicera boken *Växternas hemliga liv*, en klassiker från år 1976 skriven av Peter Tompkins och Christopher Bird. Denna gång återger vi kapitel 10, ”Växterna och elektromagnetismen”, och kapitel 11, ”Kraftfält, människor och växter”.

Vi fortsätter att publicera utdrag ur dr Maurice Nicolls *Psychological Commentaries on the Teaching of G.I. Gurdjieff and P.D. Ouspensky* i svensk språkdräkt. Denna gång är det tre föredrag av dr Nicoll i ämnet själviakttagelse.

Ett brev av vår äldre broder K.H. till A.P. Sinnett följer därefter. Sist kommer litteraturbilagan.

Till våra donatorer: Vi ber er vänligast att sätta in era penninggåvor antingen på Förlagsstiftelsen Henry T. Laurencys plusgirokonto nr 439 54 35 – 3 eller, om ni vill stödja *Den Pytagoreiske Kuriren* och denna hemsida, på bankkonto (Nordea) nr 1190 30 21766. Vi ber er vänligen observera att plusgirokonto 441 76 46 – 9 inte längre är i bruk.

Nyheter på våra hemsidor

Förlagsstiftelsen Henry T. Laurencys officiella hemsida www.laurency.com har i sin finska avdelning publicerat Irmeli Adelskoghs översättning av två uppsatser i Laurencys *Ihmisen tie* (*Människans väg*), nämligen *Monadiportaat* (*Monadstegen*) och *Ensiminä* (*Förstajaget*). Vår kära Irmeli arbetar nu vidare med att översätta *Människans väg*.

På denna hemsida har publicerats red:s översättning av Alice A. Baileys uppsats *The Science of the Antahkarana*, på svenska *Vetenskapen om antahkarana*, ur boken *The Rays and the Initiations*, och red:s löpande kommentar till denna text. Båda texterna återfinns under rubriken VETENSKAPEN OM ANTAHKARANA. Studiet av dessa båda texter är lämplig förberedelse för det senare studiet av uppsatserna *Ljusteknikens grunder, del sju* och *Ljusteknikens grunder*,

del åtta, planerade för publicering i oktober 2017 respektive januari 2018.

Publiceringen på denna hemsida av vår käre spanske medarbetare JARs översättningar fortsättes. De nyaste texterna är *Fundamentos de la tecnología de la luz, primera parte* (*Ljussteknikens grunder, del ett*), *Fundamentos de la tecnología de la luz, segunda parte* (*Ljussteknikens grunder, del två*) och *El pensamiento largo de la buena superinteligencia* (*Den goda superintelligensens långa tanke*).

För närmaste framtiden planerad är publiceringen på denna hemsida av uppsatsen *Ljussteknikens grunder, del fyra*. Denna svenska text liksom dess engelska översättning, *Fundamentals of Light Technology, Part Four*, avser red. att lägga ut på denna hemsida lördagen den 1 oktober.

KAPITEL 10

Växterna och elektromagnetismen

Om växternas respons på toner och andra ljud inte blivit tillräckligt väl förstådd, kan det samma sägas om deras reaktioner på de våglängder som har kommit att kallas de elektromagnetiska. Människan svävar alltjämt i okunnighet om vilka av de hennes oräkneliga apparater, som frambringar elektromagnetiska energivågor, som är hälsobringande och vilka som är skadliga för levande väsen.

En fransk författare och astronom på sjuttonhundratalet, Jean-Jacques Dertous de Mairan, kom att studera det fenomen som bestod i att den nedgående solen tycktes förmå hans känsliga *Mimosa pudica* att sluta sina blad på samma sätt som blomman brukade göra, när han rörde vid dess blad med handen. Han antog inte genast, att växten somnade in då mörkret föll på. I stället väntade han, tills solen åter steg upp och satte då två mimosor i ett kolmörkt skåp. Vid middagstid märkte han, att bladen var fullt öppnade men vid solnedgången slöt sig lika exakt som några mimosor gjorde, som stod på bordet i salongen. Mairans slutsats löd, att växterna måste kunna ”känna” solen utan att kunna ”se” den. Han kunde inte ge någon förklaring på detta, och i sin rapport till Franska akademien föreslog han lamt, att växterna måste stå under inflytande av *någon okänd faktor i universum*.

Ungefär två och ett halvt århundrade senare kunde dr John Ott bekräfta Mairans iakttagelser. Dr Ott förestår Institutet för miljöhälsa och ljudforskning i Sarasota i Florida i Förenta staterna. Han började spekulera huruvida denna ”okända energi” kunde tränga igenom en massiv jordmassa, vilken är det enda man känner till som hindrar så kallad kosmisk strålning. För att pröva denna idé förde han vid middagstid ned sex mimosor i ett gruvschakt till en punkt 200 meter under jordytan. Till skillnad från mimosorna i det mörka skåpet slöt Otts underjordiska omedelbart sina blad utan att invänta solnedgången, och de gjorde detta även sedan glödlampor tänts överallt omkring dem. Ott satte fenomenet i samband med elektromagnetismen, som var föga känd på Mairans tid, men om fenomenets orsak svävade han i lika stor okunnighet som sin franske föregångare på sjuttonhundratalet.

Allt vad Mairan och hans samtida visste om elektromagnetismen var vad grekerna meddelat om egenskaper hos bärnsten, eller *elektron* som de kallade den, som kunde draga till sig en fjäder eller ett stycke halm, om man först gned den kraftigt. De visste också, att *laddstenen*, en svart järnoxid, kunde på lika oförklarligt vis attrahera järnfilspån. Eftersom detta material fanns i ett område i Mindre Asien som hette Magnesia, kallades den Magnes lithos eller magnesisk sten, vilket på latin förkortades till *magnes* och på svenska blev magnet.

Den förste, som satte elektriciteten i samband med magnetismen, var en femtonhundratalslörd, William Gilbert, vilkens läkarskicklighet och filosofiska lärdom förskaffade honom befattningen såsom drottning Elisabets av England livmedikus. Gilbert menade, att jorden själv var en klotformig magnet och tillade laddstenen en ”själ”, eftersom den var ”en del och en förnäm del av sin moder, jorden”. Gilbert fann också, att andra material än bärnsten kunde fås att attrahera lätta föremål efter gnidning. Han kallade dessa ”elektriska” och myntade uttrycket ”elektrisk kraft”. I århundraden skulle nu de attraherande krafterna i bärnsten och laddsten betraktas såsom ”genomträngande eteriska fluida” (vad nu det kunde vara), som ut-sändes av ämnet i fråga. Ännu femtio år efter Mairans experiment skrev Joseph Priestley, som är mest känd såsom syrets upptäckare, i sin populära lärobok i elektricitet:

Jorden och alla kroppar vi känner till antages utan undantag innehålla en viss mängd av ett utomordentligt elastiskt och fint fluidum, vilket filosoferna enats om att kalla elektricitet. I samma ögonblick som en kropp kommer i besittning av detta i en mängd, som är större eller mindre än dess naturliga, inställer sig anmärkningsvärda verkningar av detta. Kroppen säges då vara elektriskt laddad och är i stånd att förete de yttre kännetecken som tillskrives den elektriska kraften.

På nittonhundratalet har den verkliga kunskapen om magnetismen gått mycket litet framåt. I en skrift, som publicerades strax efter andra världskriget av Chicagos Museum för vetenskap

och industri, säges att människan ännu inte vet hur det kommer sig, att jorden är en magnet, att magnetiska material kan påverkas mekaniskt av andra magneter på visst avstånd från dessa, att elektriska strömmar har magnetiska fält omkring sig eller ens hur materiens atomer med sin ringa storlek kan upptaga tomma men ändå enorma volymer i rummet, som är så tätt packat av elektromagnetiska fält. Tre och ett halvt århundrade har förflutit efter publiceringen av Gilberts berömda avhandling *De Magnete* (Om magneten), och ändå skrev den framstående forskaren dr Jenö Barnothy år 1964 att ”många teorier har framlagts för att förklara jordmagnetismens ursprung, men ingen av dessa är helt nöjaktig”.

Detsamma kan sägas om den moderna fysiken, som utbytt föreställningen om ett ”eteriskt fluidum” mot den om ett spektrum av olika slags undulerande (i vågor fortplantad) elektromagnetisk strålning, vilket sträcker sig från de enorma makropulseringar som varar flera hundra tusen år vardera med våglängder på millioner kilometer till översnabba energipulser, där svängningarna är 10 000 000 000 000 000 i sekunden, med våglängder på tio milliarddelar av en centimeter. Det första slaget är förknippat med sådana företeelser som omkastningen av jordens magnetfält, det senare med kollisioner mellan atomer, vanligen helium- och väteatomer, som rör sig med otroligt höga hastigheter och omvandlas till strålningsenergi, som kallas ”kosmisk strålning”. Mellan dessa ytterligheter finns oräkneliga energiband, däribland gammastrålning, som härrör från atomkärnorna; röntgenstrålning, som härrör från atomernas skal; en samling frekvenser, som kallas ljus, emedan de kan uppfattas med ögat, och de som nyttjas i radio, television, radar och en ständigt växande mängd andra tillämpningar från rymdforskning till elektronisk matlagning.

De elektromagnetiska vågorna skiljer sig från ljudvågorna däri, att de kan färdas genom vacuum, ehuru ännu ingen förklarar hur detta sker. Många forskare har inriktat sig på elektromagnetismens fysiska egenskaper och dessas tillämpning i mekaniska anordningar, men under årens lopp har inte många ägnat sig åt problemen hur och av vilken orsak elektromagnetiska vågor skulle kunna påverka levande väsen.

En av de första, som utförde experiment på detta område, var en självständig tänkande skotte, Maimbray, vilkens förnamn ej är känt. År 1746 i Edinburgh satte han två myrtenbuskar bredvid en elektrisk ledare och häpnade, när han såg att buskarna sköt ut sju centimeter långa grenar och knoppades vid en årstid, då de flesta andra växter slumrade.

År 1749 erfor Jean Antoine Nollet, en fransk abbot och fysiklärare för kronprinsen, av en tysk fysiker i Wittenberg att vatten som ledes genom ett kapillär rör och då normalt droppar ur detta, rinner i en jämn ström om röret dessförinnan laddats med elektricitet. Efter att ha upprepat tyskens försök och bidragit med några egna började Nollet att, som han senare uttryckte det, ”tro att denna elektriska egenskap, använd på visst sätt, kan ha någon anmärkningsvärd verkan på organiska kroppar, som på visst sätt kan betraktas såsom hydrauliska maskiner förfärdigade av naturen själv”.

Han upptäckte att växter, som satts i metallkrukor bredvid en ledare, ökade sin avdunstningshastighet och att frön, som fick gro i elektriskt laddade behållare, växte snabbare än normalt. Hans slutsats, att elektriciteten kunde öva stark påverkan på livsformernas växande, formulerades några år innan Benjamin Franklin gjorde sitt berömda experiment, vari han lät en drake flyga under ett åskväder och med den uppsamlade en elektrisk laddning från blixten. Blixten slog ned i en metallspets på drakens ram, varpå energien strömmade nedför det våta draksnöret, ned i en Leyden-flaska på marken. Denna flaska var en uppfinning, som gjorts år 1746 av två forskare vid universitetet i Leyden, vilka hade uppfattningen att elektriciteten var en vätska, ett fluidum. De hoppades kunna fylla en glasflaska med den genom att använda en tråd och en generator för statisk elektricitet. Men hur de än försökte, kunde de inte upptäcka någon elektricitet i flaskan, när elektricitetsmaskinen slutat snurra, inte ens sedan flaskan fyllts med vatten. När en av forskarna med ena handen tog den vattenfyllda flaskan, som avslutits till elektricitetsmaskinen, och samtidigt skulle avlägsna tråden, som förbundits med

maskinen, med den andra, fick han liksom ett våldsamt slag mot bröstet, då han rörde vid tråden, och han tappade flaskan, som spräcktes. På detta sätt upptäckte man, att vattnet i flaskan i själva verket innehöll elektricitet, som kunde urladdas i en våldsam utlösning av energi.

Nästa steg i att söka använda atmosfärens elektricitet för att befrämja växtligheten togs år 1770 av professor Gardini i Italien. Gardini sträckte ett antal trådar över en fruktbar kloster-trädgård i Turin. Efter en kort tid började många av växterna vissna och dö. När munkarna tagit ned trådarna, började trädgården åter blomstra. Gardinis hypotes var, att växterna antingen berövats sitt naturliga tillskott av elektricitet, som var nödvändigt för att de skulle växa, eller att de erhållit alltför stor dos.

När Gardini erfor, att bröderna Joseph-Michel och Jacques-Étienne Montgolfier i Frankrike sänt upp en väldig ballong fylld med varmluft och med denna fört två passagerare på en tio kilometer lång färd över Paris under 25 minuter, föreslog han att denna nya uppfinning skulle användas i växtodlingens tjänst. Man skulle, menade han, fästa en lång tråd vid ballongen, och utmed denna skulle elektricitet kunna ledas från stora höjder ned till fälten och trädgårdarna därunder.

Dessa uppgifter från franska och italienska forskare berörde föga sin tids lärde, som redan då börjat ägna sig mera åt elektricitetens verkan på livlösa kroppar än på levande. De tog ej heller några intryck av en fullödlig avhandling som kom ut år 1783, *De l'électricité des végétaux* (Om växternas elektricitet), vars författare också var en präst, abbé Bertholon.

Bertholon, som betraktades såsom något av en trollkarl, kunde be sin trädgårdsmästare ställa sig på en skiva av ett isolerande material och sedan vattna grönsaker med en elektrisk laddad kanna. Såsom resultat härav växte sig hans sallat ovanligt stor. Han uppfann också vad han kallade en "elektrovegetometer", med vilken han samlade upp atmosfärisk elektricitet medelst en antenn och lät den strömma genom växterna på ett fält. Han skrev:

Detta instrument kan användas på allt slags växtlighet överallt och i alla väder. Dess användbarhet och effektivitet kan inte ignoreras eller dragas i tvivelsmål annat än av räddhågade personer, som inte finner inspiration i nya upptäckter och som aldrig tränger undan hindren för kunskap, utan alltid förblir inom de snäva gränser en ynkelig klenmodighet sätter, vilken man i förmildrande syfte ofta kallar klok försiktighet.

I slutet av sin avhandling framkastar abboten djärvt, att den bästa gödningen för växter en gång kommer att tillföras dem i form av elektricitet "gratis från himlen".

Den spännande tanken, att levande väsen påverkades av elektriciteten och till och med var fyllda av den fick ett starkt stöd, då hustrun till en anatom i den italienska staden Bologna, Luigi Galvani, i november 1780 av en händelse upptäckte, att en maskin, som användes för att generera statisk elektricitet, fick ett avskuret ben av en groda att rycka till liksom i kramp. När Galvani gjorts uppmärksam på det skedda, undrade han genast, om elektriciteten i själva verket inte var en livsyttning och skrev i sin anteckningsbok: "Det elektriska fluidet bör betraktas såsom ett medel, med vilket man kan uppväcka nerv- och muskelkraft."

Under de följande sex åren arbetade Galvani med elektricitetens verkningar på musklernas rörelse. Av en händelse upptäckte han, att de grodben han använde ryckte till lika väl utan att behöva utsättas för en elektrisk laddning, ifall de koppartrådar de var uppspända på fick blåsa med vinden mot ett järnräcke. Galvani insåg, att elektriciteten i den tredelade kretsen måste komma från benen eller metallerna, men eftersom han trodde, att elektriciteten var en levande kraft snarare än en död, antog han att den var förknippad med djurvävnaden och tillskrev reaktionen ett livsfluidum eller en livskraft, som fanns i grodkroppen och som han kallade "animal elektricitet".

Dessa rön stöddes först ivrigt av Galvanis landsman Alessandro Volta, som var fysiker vid universitetet i Pavia i Hertigdömet Milano. När Volta emellertid upprepade Galvanis experiment och fann att han kunde framkalla den elektriska effekten endast då han använde två olika

metaller, skrev han till abbot Tommaselli, att det var tydligt att elektriciteten inte härrörde från grodbenen utan ” helt enkelt från förbindelsen av två metaller med olika egenskaper”. Sedan Volta inriktat sina studier på metallers elektriska egenskaper, kunde han år 1800 konstruera en stapel av omväxlande zink- och kopparskivor med våta pappersskivor dem emellan. Den kunde laddas med elektricitet omedelbart och användas till att frambringa en elektrisk ström efter behag, och inte endast en gång. Således blev forskarna nu för första gången kvitt sitt beroende av den statiska eller naturliga elektriciteten. Denna första föregångare till våra dagars elektriska batterier möjliggjorde en artificiell dynamisk eller kinetisk elektricitet, varigenom Galvanis tanke om en speciell livsenergi i levande vävnader nästan helt glömdes bort.

Ehuru Volta först accepterat Galvanis upptäckter, skrev han senare: ”Om vi berövar organen hos djuren all egen elektrisk aktivitet och överger denna fängslande idé, som Galvanis vackra experiment antydde, kan dessa organ betraktas såsom blott ett nytt slags elektrometrar med en underbar känslighet.” Galvani yttrade själv strax före sin död, att en analys av alla erforderliga fysiologiska aspekter av hans experiment en gång ”kommer att skänka bättre kunskap om livskrafternas natur, deras olika varaktighet beroende på skillnader i kön, ålder, temperament, sjukdomar och till och med atmosfärens beskaffenhet”. Dessa profetiska ord till trots har forskarna inte fäst något avseende vid hans teorier och har de i praktiken förnekat dem.

Några år dessförinnan hade den för Galvani okände ungerske jesuiten Maximilian Hell blåst liv i Gilberts idé om att ”själsliknande” egenskaper hos laddstenen kunde överföras till järnhaltiga metaller. Med hjälp av denna idé hade han uppfunnit ett egendomligt arrangemang av magnetiserade stålplattor, varmed han kunde bota sin envisa reumatism. En vän till honom var den wienske läkaren Franz Anton Mesmer, som fattat intresse för magnetismen genom läsningen av Paracelsus. Mesmer tog starkt intryck av Hells vidare kureranden av en mängd sjukdomar hos andra och inledde en lång rad experiment för att kontrollera dessa. Härigenom övertygades Mesmer om att levande materia hade egenskapen att kunna påverkas av ”jordiska och himmelska krafter”. Denna egenskap kallade han ”animal magnetism” och ägnade den en doktorsavhandling benämnd ”Planeternas inflytande på människokroppen”. Mesmer hörde talas om att en schweizisk präst, J. J. Gassner, botade sjuka genom att blott röra vid dem och började själv använda samma metod med stor framgång. Han hävdade, att vissa människor, till vilka han räknade sig själv, var mer utrustade med den ”magnetiska” kraften än andra.

Fastän det nu föreföll som om dessa häpnadsväckande rön om en bioelektrisk och biomagnetisk energi kunde öppna dörren till en ny tidsålder av forskning, vari fysiken kunde förenas med medicinen och fysiologien, bommade man åter till denna dörr för mer än ett sekel. Mesmers framgång i sin behandling av sjuka där andra misslyckats framkallade Wienkollegernas avund. De hänförde hans förmåga att bota till trolldom och samröre med djävulen och tillsatte en kommission, som skulle undersöka hans påståenden. Sedan kommissionen avgivit ett för Mesmer ofördelaktigt utlåtande, utkastades denne ur den medicinska fakulteten och råddes upphöra med sin praktik. År 1778 flyttade han till Paris, där han fann ”människor, som var mer upplysta och mindre kallsinniga till nya upptäckter”. Det dröjde dock inte länge, förrän de franska läkarna blev lika vredgade och avundsamma som sina österrikiska kolleger. Deras ramaskri tvang kungen att tillsätta en kunglig kommission att undersöka Mesmers påståenden, trots att den framstående läkaren d’Eslon framhävt Mesmers vetenskapliga insats såsom ”en av de viktigaste i vår tid”. Kommissionen avgav utlåtandet, att den animala magnetismen vore obefintlig och ej kunde ha någon helande verkan. Mesmer utsattes för allmänt hån, och hans popularitet började minska. Han återvände till Schweiz, där han ett år före sin död år 1815 fullbordade sitt viktigaste verk: *Mesmerism eller De ömsesidiga inflytelsernas system eller Den animala magnetismens teori och praktik*.

År 1820 fann den danske vetenskapsmannen Hans Christian Oersted, att en kompassnål, som placerats nära en spänningbärande tråd, alltid svängde så, att nålen kom att stå i rät vinkel med tråden. När strömmen kastades om, ställde nålen sig i motsatt riktning. Faktum att en

kraft kunde påverka kompassnålen angav, att ett magnetiskt fält fanns i rummet runt tråden. Detta skulle leda till en av de mest användbara upptäckterna i vetenskapens historia. Michael Faraday i England och Joseph Henry i Förenta staterna insåg oberoende av varandra, att det motsatta förhållandet också var giltigt: att magnetiskt fält kunde inducera en elektrisk ström om tråden förflyttades genom det. Sålunda uppfanns ”generatorm” och med den en hel ny värld av elektriska anordningar.

I vår tid upptar böcker om vad människan kan *uträtta med* elektriciteten tusentals hyllmetrar i världens bibliotek, men vad elektriciteten *är*, och av vilken orsak den verkar som den gör, är ett lika stort mysterium som det var på Priestleys tid. Vår tids vetenskapsmän har alltså intet begrepp om de elektromagnetiska vågornas sammansättning. De använder dem blott för att framställa radioapparater, radar, television och brödrostar.

På grund av denna ensidiga inriktning på elektromagnetismens mekaniska egenskaper har det endast varit ett fåtal människor, som under årens lopp ägnat sig åt frågorna hur och av vilken orsak elektromagnetismen kan tänkas påverka levande väsen. Ett anmärkningsvärt undantag var baron Karl von Reichenbach, en tysk vetenskapsman från Tübingen, som år 1845 uppfann produkter av träkolstjära, däribland kreosot, för impregnering av staket ovan jord och pålar under vatten. Han blev varse, att särskilt utrustade personer, som han kallade ”sensitiva”, faktiskt kunde se en egendomlig energi, som strålade från alla levande väsen och även från ändarna av stavmagneter. Denna energi kallade han *odyl* eller *od*. Hans arbeten översattes till engelska av en ansedd läkare, William Gregory, som även erhöll en professur i kemi vid universitetet i Edinburgh år 1844, och betitlades *Researches into Forces of Magnetism* (Forskning om magnetismens krafter), *Electricity, Heat and Light in Relation to the Force of Life* (Elektricitetens, värmets och ljusets förhållande till livskraften). Emellertid hjälpte inte detta honom att övertyga de samtida fysikerna i England om denna energis existens. På kontinenten förkastades tanken utan vidare.

Reichenbach angav orsaken till att man avvisade hans ”odkraft”. Han skrev: ”Varje gång jag började beröra ämnet, kände jag genast, att jag rörde vid en sträng med obehaglig ton. De förknippade i tanken od och sensitivitet med den så kallade animala magnetismen och mesmerismen, och därmed var det slut med sympatien.” Det fanns intet berättigande till att förknippa dem med varandra, så till vida som Reichenbach tydligt sagt att, ehuru den gåtfulla odkraften kunde likna animal magnetism och stå i samband med den, den också kunde existera helt oberoende av denna.

Många år senare hävdade Wilhelm Reich:

Den energi som de gamla grekiska och nutidens forskare alltsedan Gilberts tid befattat sig med är i grunden en annan än den som fysikerna befattat sig med alltsedan Voltas och Faradays tid. Den senare har man erhållit genom att förflytta trådar i magnetiska fält, och den skiljer sig från den förra icke endast i sitt framställningssätt utan även i *grunden*.

Reich trodde, att de gamla grekerna med friktionens princip upptäckt den gåtfulla energi han benämnde ”orgon” och som så starkt påminde om Reichenbachs od och de gamles eter. Reich hävdade att orgon är det medium i vilket ljuset rör sig och att det är mediet för elektromagnetismens och gravitationens aktivitet, att den fyller hela rummet, om än i olika hög grad och i olika koncentrationer, och att den alltid finns i vacuum. Han ansåg den vara den grundläggande länken mellan oorganisk och organisk materia. På 1960-talet, kort efter Reichs död, började bevisen för att elektriciteten har en grundläggande betydelse för organismerna att bli överväldigande. Eller som D. S. Halacy, en skriftställare i ortodox vetenskap, enkelt har uttryckt det: ”Elektronflödet är grundläggande för praktiskt taget alla livsprocesser.”

De svårigheter, som man stötte på under perioden mellan Reichenbach och Reich, berodde delvis på att det då var på modet inom vetenskapen att analysera företeelserna i deras smådelar snarare än att betrakta dem såsom fungerande helheter. Samtidigt vidgades klyftan mellan forskarna inom det som kom att kallas ”livsvetenskaperna” och fysikerna, som trodde

endast på vad de kunde se eller mäta med sina instrument. Särskilt kemien inriktades på alltmer olikartade och allt mindre, separata företeelser, som, då de åter sammansattes artificiellt, erbjöd en ymnighet av fascinerande nya produkter.

När man för första gången syntetiserade ett organiskt ämne, urinämne, vederlades därmed skenbart idén, att det fanns en särskild "livskraft" i levande materia. Upptäckten av cellerna, den föregivna biologiska motsvarigheten till den klassiska grekiska filosofiens atomer, tycktes innebära att växterna, djuren och människan blott vore olika sammansättningar av dessa byggnadsdelar, kemiska aggregat. Denna uppfattning förstärktes av de senare upptäckterna av cellernas kromosomer, gener och den "yttersta" ingående delen: DNA. I detta nya tankeklimat var det få som tog initiativ till djupare forskning om elektromagnetismens inverkan på livet. Det fanns dock individualistiska vildar, som emellanåt förde fram tanken att växterna kunde ge respons på utifrån kommande, kosmiska krafter. Härigenom hölls Nollets och Bertholons ideer vid liv.

På andra sidan av Atlanten prövade William Ross sanningshalten i det som markisen av Anglesey påstått, att frön grodde snabbare i elektrisk laddning. Han satte gurkfrön i en blandning av svart manganoxid, bordssalt och ren sand, som han fuktat med utspädd svavelsyra. När han så ledde en elektrisk ström genom blandningen, grodde fröna betydligt snabbare än de som satts i samma slags, icke elektriskt laddade lösning. Ross utförde även ett annat experiment. Han grävde ned en kopparplatta, 35 centimeter bred och 150 centimeter lång, i jorden under ena änden av en 30 meter lång rad av potatisplantor och en lika stor zinkplatta under andra änden. Därpå förband han de bägge plattorna med en koppartråd ovan jord och gjorde därmed ett svagt elektriskt element. När han sedan skördade de stimulerade knölnarna, var de i genomsnitt sex centimeter i diameter, medan potatisen i kontrollraden var mindre än en tumnagel i storlek.

Ross trodde, att hans upptäckt kunde få stor kommersiell betydelse, sökte patent på den och skrev en rapport, som publicerades av Förenta staternas patentverk under titeln "Galvaniska experiment med växtlighet". Detta skedde år 1844.

Ett år senare innehöll första numret av *Journal of the Horticultural Society* (Trädgårdsodlarsällskapets tidskrift), som utgavs i London, en lång redogörelse om "Elektricitetens inverkan på växtligheten". Författaren var agronomen Edward Solly, som i likhet med Gardini spänt upp trådar över trädgårdssängar och i likhet med Ross försökt gräva ned dem under jord. Av Sollys sjuttio experiment med olika sädesslag, grönsaker och blommor var dock endast nitton på något sätt gagneliga och nästan lika många skadliga.

Av de motstridiga resultat som dessa forskare erhållit stod det klart att mängden, beskaffenheten och varaktigheten av den elektriska stimulansen var av avgörande betydelse för varje växtslag. Men eftersom fysikerna saknade instrument att mäta effekterna av denna stimulans och alltjämt visste föga om hur den artificiella eller atmosfäriska elektriciteten egentligen verkade på växterna, överlämnades experimentområdet åt obotligt vetgiriga trädgårdsexperter eller fullfjädrade stollar. Ändå fortfor iakttagelser, om hur elektriciteten påverkade växtligheten, att rapporteras.

År 1859 publicerades i ett nummer av trädgårdsskriften *Gardners' Chronicle* i London en uppgift om att man sett ljusblixtar vandra mellan purpuröda verbenor. Fenomenet kunde ses bäst i skymningen, då åska låg i luften efter en längre tids torrt väder. Detta bekräftade Goethes upptäckt, att man i skymningen kunde se blixtar från blommorna hos orientalisk vallmo.

Det skulle dröja till senare delen av århundradet tills i Tyskland nya perspektiv öppnades på den atmosfäriska elektricitetens verkliga natur. Julius Elster och Hans Geitel hade uppfunnit den fotoelektriska cellen och varit de första att mäta det ultravioletta ljuset. De hade också studerat den spontana energiutstrålning från oorganisk materia som senare kom att kallas radioaktivitet. De inledde nu ett omfattande studium av den atmosfäriska elektriciteten, vilket

gav vid handen att det från marken kommer ett ständigt flöde av elektriskt laddade partiklar ut i luften. Dessa partiklar är varken atomer eller grupper av atomer och inte heller molekyler, som man ansåg ha en positiv eller negativ nettoladdning, beroende på om de fått överskott eller underskott av elektroner. De kom att kallas *joner* efter neutrumformen av presens particip av det grekiska verbet *ienai*, ”att gå”.

Under dagar med klart, vackert väder strömmar elektroner uppåt från jorden och växterna, emedan jorden då har negativ och atmosfären positiv laddning. Under oväder omkastas polariteten, blir jorden positiv och molnens nedersta skikt negativt. Eftersom det alltid rasar uppskattningsvis mellan tre och fyra tusen ”elektriska stormar” över hela jorden, ersättes de laddningar som jorden förlorar i områden som gynnas av vackert väder och råder härigenom balans mellan de bägge motsatta laddningarna. Man har funnit att spänningen eller det elektriska trycket ökar på större höjd såsom resultat av det ständiga flödet av elektricitet. Det har sagts, att det största hindret för att denna ofantliga energireserv tämjes och utnyttjas utgöres av felande exakt kunskap om dess verknings sätt och om de lagar som styr detta.

En rad nya försök att använda den atmosfäriska elektriciteten för att få växter att gro bättre inleddes av en finländsk forskare vid namn Selim Lemström i samband med de fyra expeditioner denne gjorde till polara trakter, till Spetsbergen, Nordnorge och Lappland mellan åren 1868 och 1884. Lemström var expert på norrsken och jordmagnetism och hade teorien att den yppiga växtligheten på dessa nordliga breddgrader kunde tillskrivas det som han kallade ”denna våldsamma yttring av elektriciteten, norrskenet” och inte de långa sommardagarna, vilket allmänt antogs.

Sedan Benjamin Franklins tid hade man vetat, att spetsiga ändar särskilt attraherade den atmosfäriska elektriciteten, vilken kunskap lett till uppfinningen av åskledaren. Lemströms tankegång var därför att ”spetsiga ändar hos växter fungerade såsom åskledare, uppsamlade atmosfärisk elektricitet och underlättade utbytet av laddning mellan luften och jorden”.

Hans studie av årsringarna hos granar bekräftade, att trädens växande år från år åter speglade perioder av stark norrskens- och solfläcksaktivitet, och detta allt tydligare ju längre norrut man kom.

Sedan Lemström återkommit hem, ville han få dessa iakttagelser bekräftade genom experiment. Han anslöt ett antal blommor, som stod i metallkrukor, till en generator av statisk elektricitet genom ett nätverk av trådar, som spänts upp 40 centimeter ovanför blommorna, samt en stång som han satte ned i jorden såsom jordning. Ett antal växter i krukor lämnade han i ”naturens vård”. Åtta veckor senare hade de ”elektriska” växterna ökat 50 procent mer i vikt än sina elektricitetslösa kamrater. Sedan Lemström flyttat sin apparatur ut i en trädgård, kunde han inte endast fördubbla skörden av jordgubbar därstädes utan också få dem sötare. Avkastningen av kornplantor ökade med en tredjedel.

I en lång rad experiment, som genomfördes så långt söderut som i Bourgogne, fann Lemström att resultaten varierade inte endast med olika grönsaker, frukter och sädeslag, utan också med temperatur, fuktighet och jordens naturliga fruktbarhet och näringsrikedom. Han meddelade sina framgångar år 1902 i boken *Electroculture*, som gavs ut i Berlin. Denna beteckning, elektrokultur, växtodling med elektricitetens hjälp, medtogs i den följande upplagan av L. H. Baileys *Standard Encyclopedia of Horticulture* (Standardlexikon för trädgårdsodling),

Två år efter det tyska originalets utgivande kom Lemströms bok ut i engelsk översättning under titeln *Electricity in Horticulture and Agriculture* (Elektriciteten i trädgårdsodlingen och lantbruket). Den väckte intresset hos den framstående fysikern och pionjären för psykisk forskning sir Oliver Lodge. Lodge undanröjde de svårigheter som kostat Lemström så mycken tid genom att i sina experiment höja trådnätet, allteftersom växterna sköt i höjden. För att inte hindra människor och djur samt användandet av jordbruksredskap på de fält han laddat med elektricitet, satte han upp sitt galler på höga stolpar med isolerande material, och

härigenom åstadkom han ett elektromagnetiskt fält.

Under en växtsäsong kunde Lodge öka avkastningen per ytenhet av vetesorten Canadian Red Fife med fyrtio procent. Han kunde också glädja sig åt att de bagare som använde det därav malda brödet sade, att det gav ett långt bättre bröd än det som de bakade på det mjöl som de normalt försågs med.

Efter att ha arbetat tillsammans med Lodge, kunde hans medhjälpare, John Newman, tillämpa samma metod för att erhålla en ökning om mer än tjugo procent av veteavkastningen i Evesham i England och av potatisavkastningen i Dumfries i Skottland. Newmans jordgubbsplanter var inte endast mer produktiva än sina icke elektriska artfränder utan, i likhet med Lemströms, också saftigare och sötare. Hans sockerbeter visade sig också vid undersökning ha större sockerhalt än de normala. Det har kanske sitt intresse i sammanhanget, att Newman inte publicerade sin rapport i någon botanisk tidskrift utan i femte upplagan av den standardhandbok för elektroingenjörer, som förlaget McGraw-Hill i New York ger ut. Sedan dess har det mera varit ingenjörer än växtforskare, som ägnat sina krafter åt den elektriska växtodlingens problem.

KAPITEL 11

Kraftfält, människor och växter

Till skillnad från vetenskapsmän, som sysslar med grundforskning, bryr sig ingenjörer mindre om *av vilken orsak* eller *hur* någonting fungerar än *om* det fungerar, emedan deras yrke av dem fordrar praktiska lösningar på problem, hur svåra dessa än må te sig vid första anblicken. Denna inställning befriar dem från teoriernas tyranni, som i vetenskapens historia ofta gjort att pedanterna förbisett geniernas lysande upptäckter, då det inte funnits någon teoretisk grund för dessa att bygga på.

När en snillrik ungersk flykting, Joseph Molitorisz, som flytt från sitt sovjetockuperade hemland till Förenta staterna och där avlagt ingenjörsexamen, råkade han på abbé Nollets ideer om elektro-osmos, började han fundera på hur denne fransmans verk kunde komma till användning i jordbruket. Han hade förvånats över att ett redwood-träd kan suga upp sav till mer än 90 meters höjd, medan den bästa sugpump som människan konstruerat kan pumpa upp vatten endast mindre än tiondedelen så högt. Det var uppenbarligen något med träd och elektricitet, som trotsade hydrodynamikens lagar inom den vanliga ingenjörskonsten. Molitorisz beslöt att tillämpa det han lärt av Nollet på odling av citrusfrukter, och det kunde han göra på en statlig jordbruksforskningsstation i Kalifornien. I ett av sina första experiment ledde han elektrisk ström genom späda citrusplanter. När strömmen gick i den ena riktningen, ökade de små trädens tillväxthastighet, men när strömmen leddes åt andra hållet, vissnade de. Tydligen ökade elektriciteten på något vis flödet av den naturliga elektricitet som fanns i växterna eller hindrade detta, när strömmen kastades om. I ett annat experiment, som delvis inspirerats av läsningen av abbé Bertholon, ledde Molitorisz en ström på 58 volt genom sex grenar hos ett apelsinträd men lät sex andra förbli orörda. Resultatet härav blev att inom aderton timmar saven strömmade fritt i de "elektriska" grenarna, medan savflödet i de orörda grenarna var mycket svagt. Apelsinskörd brukade vara ett mödosamt arbete, eftersom all frukt inte mognar samtidigt. Därför måste man plocka den för hand under flera dagar, om frukt inte skall bli kvar på grenarna och ruttna. Molitorisz arbetade med uppslaget, att skördekostnaderna kunde reduceras, om man genom elektrisk stimulering kunde få den mogna frukten att falla från trädet. Detta lyckades han faktiskt med. Genom att ansluta ett apelsinträd till en likströmskälla fick han den mogna frukten att falla, medan den gröna hängde kvar på grenarna. Tyvärr kunde han inte ens efter denna framgång få några anslag för vidare experiment. Molitorisz har också uppfunnit en "elektrisk blomkruka", som kan hålla blommorna vid liv mycket längre än vad som normalt är möjligt. Han tror att det någon gång i framtiden tack vare elektriciteten kommer att bli en enkel sak att skörda frukten i en hel citrusträdgård och att det alltså inte

längre kommer att bli nödvändigt att lyfta upp plockarna i träden.

I Pennsylvania i Förenta staterna har en annan ingenjör, dr Larry E. Murr, i sitt laboratorium efterliknat de elektriska förhållanden som råder under korta åskväder och långa regnvädersperioder. Efter sju års arbete i sitt artificiella "miniklimat" kunde han åstadkomma betydelsefulla ökningar i växternas tillväxt. Hans metod bestod i att sätta växter i metallkrukor, som ställdes på en platta av aluminium, varigenom en elektrod bildades. Den andra tillhandahölls genom ett nät av aluminiumtråd, som han hängde upp på isolerade stänger. Det var nödvändigt att noggrant reglera spänningens fältstyrka, ty han fann att felaktig spänning skadade växternas blad svårt. Murr drog slutsatsen:

Det ligger ännu fritt för spekulation, huruvida vi kan eller inte kan öka ytavkastningen genom att upprätthålla artificiella elektriska fält ovanför odlade arealer. Kostnaderna för att erhålla en sådan ökning medelst utomhusinstallationer i stor skala kan bli mycket större än vinsten. Icke desto mindre finns möjligheten.

Dr George Starr White, som givit ut en bok med titeln *Cosmoelectric Culture* (Kosmisk-elektrisk odling), har upptäckt att metaller, såsom järn och tenn, kan underlätta växters tillväxt, om lysande stycken härav hänges på dem, exempelvis på fruktträd. Hans rön har bekräftats av Randall Groves Hay, en industriingenjör från Jenkintown i New Jersey i Förenta staterna. Sedan Hay bundit fast julgranskulor av metall på tomatplantor, gav dessa frukt tidigare än normalt. Själv berättar han härom: "Först ville min hustru inte låta mig hänga upp kulorna på plantorna, eftersom hon tyckte att det skulle se alltför fånigt ut. Men när femton tomatplantor med kulor började ge mogen frukt i kallt, omilt väder och långt före dem hos någon annan odlare, lät hon mig hållas."

James Lee Scribner, en elektronikingenjör från Syd-Carolina i Förenta staterna, experimenterade med elektroniska bad för frön. Han anslöt en kruka av aluminium till ett vanligt elektriskt uttag, varpå han mellan elektroderna spred ut en våt, metallisk blandning bestående av milliontals zink- och kopparpartiklar. När denna torkat, kunde elektriciteten sippra igenom elektrodstrimmorna. En vaxböna som satts i krukans växte till den häpnadsväckande höjden av sex och en halv meter, fastän dylika bönor normalt aldrig blir högre än 60 centimeter. Vid mogen ålder gav den *över sjuttio liter* välsmakande bönor. Scribner tror att:

Det är elektronen, som svarar för att fotosyntesen kan ske, ty det är elektronen, som syntetiserar klorofyllet i växtcellen, som möjliggör för fotonen¹ att göra sig gällande och ingå i växten i form av solenergi. Det är också denna magnetism, som attraherar syremolekylerna till de ständigt växande klorofyllcellerna i växten, och därför måste vi antaga att fuktighet på intet vis tillföres växten genom något slags absorptionsprocess, ty tillförseln av fuktighet sker på rent elektroniskt vis. Det så kallade rot-trycket, som framträder på växtens yta (i form av små fuktdroppar), är inte alls ett tryck från roten, utan ett elektronöverskott, som påverkar den nog alltför stora vattenmängden i rabatten.

År 1963 meddelades från Sovjetunionen, att man där hade en fabrik, i vilken man i kommersiellt syfte och med en kapacitet av två ton per timme behandlade frön med elektrisk energi. Resultaten gav vid handen, att avkastningen av majs blev 15-20 procent över genomsnittet, av havre och korn 10-15 procent, av ärtor 13 procent och av bovete 8-10 procent. Vad detta pilotprojekt kan lova för att komma till rätta med Rysslands eviga underskott av spannmål, sade man inte. För en jordbruksindustri, som tvingats lita nästan helt till artificiella kemikalier inte endast för att göda sin jord utan också för att utrota de skadegörare som förhärjar dess grödor, har de perspektiv mot elektrisk odling som ingenjörerna på nytt öppnat tätt sig tvivelaktiga och onödiga. Häri kan förklaringen ligga, att inga medel bestått för fortsatt forskning.

Den förutvarande chefen för avdelningen för jordbruksteknisk forskning i Förenta staternas jordbruksdepartement, E. G. McKibben, klagade redan år 1962 på att denna politik var

---

¹ Den minsta del som forskare antar ljuset bestå av (övers. anm.).

synnerligen korttänkt. I ett anförande inför Amerikanska sällskapet för jordbruksingenjörer sade McKibben:

Vikten av och möjligheterna för användning av den elektromagnetiska energien i dess många former inom jordbruket begränsas endast av den skapande fantasi och de fysiska resurser som finns tillgängliga. Den elektromagnetiska energien är förmodligen den mest grundläggande. Den eller något som är nära förbundet med den förefaller vara grundsubstansen i all energi och materia och den underliggande stommen för allt växt- och djurliv.

McKibben betonade, att hittills oanade resultat förmodligen skulle kunna nås, om man blott gäve strävandena att använda elektricitet i växtodlingen större stöd. Hittills har dock hans vädjan ljudit för döva öron.

Helt nya upptäckter om magnetismens inflytande på växtligheten gjordes även innan McKibben framställde sin vädjan. L. J. Audus, botanikprofessor vid Bedford College, som hör till universitetet i London, var år 1960 sysselsatt med att söka utröna precis hur växterna ger respons på gravitationen och snubblade över faktum, att deras rötter är känsliga för magnetfält. Hans banbrytande uppsats "Magnetotropism, a New Plant Growth Response" (Magnetotropismen, en nyupptäckt tillväxtrespons hos växterna), publicerades i tidskriften *Nature*. Nästan samtidigt påvisade två ryssar, A. V. Krylov och G. A. Tarakanova, att tomater mognar snabbare närmare syd- än nordpolen hos en magnet, men i sin rapport kunde de inte ange orsaken härtill.

I Canada iakttog dr U. J. Pittman på jordbruksforskningsstationen i Lethbridge i Alberta, att rötterna hos skilda odlade och vilda sädeslag, liksom även ett antal ogräsarter, på hela den nordamerikanska kontinenten ordnade sig i ett nord-sydligt plan parallellt med det jordmagnetiska fältets horisontalt gående kraft. Han fann också, att vissa sädeslags gröningshastighet kunde ökas, om kornens längdaxel och embryoändar orienterades mot den magnetiska nordpolen. "När mormor höll fast vid att pumpafröna skulle sättas så, att de pekade mot norr, kan hon ha haft helt rätt!" skrev Pittman i jordbrukstidskriften *Crops and Soils Magazine*.

Ännu en ingenjör, dr H. Len Cox från Denver i Colorado i Förenta staterna, fattade intresse för elektrokulturens idé. Det fann stora fyndigheter av en värdelös men magnetiserbar, järnhaltig malm i den närbelägna delstaten Wyoming. Han forslade hem ett lass av denna malm och lät pulvrисera det. Sedan han laddat pulvret i ett magnetfält, vars styrka han inte uppgivit, och blandat det med spårämnen, blandade han ned det i jorden i en trädgårdsrabatt, där det skulle komma i kontakt rötterna till röda och vita rädisor. Ehuru de gröna delarna av de mognande plantorna inte tycktes skilja sig från liknande rädisor, som han låtit växa på normalt vis i en närliggande rabatt, visade sig de aktiverade rädisorna, då han dragit dem ur jorden, vara dubbelt så stora som de som tjänade till kontroll. Också deras pårötter var mellan tre och fyra gånger längre än de andra, vilket tydde på att stimulering av rötterna orsakat den ökade tillväxten. Samma anmärkningsvärda verkan påvisades hos rovor, morötter, bönor, sallat och broccoli. Så stor var Cox' framgång att han år 1970 grundade en firma, Electroculture Corporation, i syfte att sälja sin produkt. De som använde den meddelade, att de inte endast erhöill större skördar, utan att även de på detta sätt odlade grönsakerna smakade mycket bättre. Härmed fick Lemströms rapport om sina jordgubbar och sir Oliver Lodges bagares yttranden om sitt bröd sin bekräftelse. Cox kan inte förklara hur aktiveringsapparaten fungerar eller hur det kommer sig, att det magnetiserade pulvret inte ger något resultat, när man håller det i blomkrukor eller i växthusens frölådor. Det tycks som om den järnoxid som magnetiserad kallas laddsten utstrålade sin kraft endast då den är i kontakt med det som Gilbert på sin tid kallade "sin besjälade moder", jorden själv.

I början av 1920-talet började en ryskfödd ingenjör, som bodde i Paris, Georges Lakhovsky, skriva en serie böcker, vari han hävdade att livets grund inte låg i materien utan i immateriella vibrationer, som stod i samband med den. Lakhovsky betonade att "allt levande

utsänder strålning” och förde fram den nya, revolutionerande teorien, att cellerna, de grundläggande organiska enheterna i allt levande, var elektronmagnetiska sändare, som i likhet med radiosändare och -mottagare kunde skicka ut och taga emot högfrekvent strålning.

Kärnan i Lakhovskys teori var antagandet, att cellerna är mikroskopiska, oscillerande (svängande) kretsar. Uttryckt på elektricitetslärans språk säger man att en dylik oscillerande krets fordrar två grundkomponenter: en kondensator eller behållare för lagring av elektricitet och en tråd dragen i spiral. Då den elektriska strömmen flödar fram och tillbaka mellan trådens bägge ändar, bildar den ett magnetfält, som oscillerar på en viss frekvens eller ett visst antal gånger per tidsenhet. Om en dylik krets göres i mycket liten storlek, erhålles mycket höga frekvenser. Lakhovsky antog, att detta är vad som sker i de mikroskopiskt små kärnorna i levande celler. I de små vridna trådarna i cellkärnorna fann Lakhovsky motsvarigheten till elektriska kretsar.

I sin bok *Le secret de la vie* (Livets hemlighet), som kom ut år 1925, redogjorde Lakhovsky för ett antal häpnadsväckande experiment, som stödde idén, att sjukdom var en fråga om bristande jämvikt i cellernas oscillationer. Kampen mellan friska celler och sådana sjukdomsalstrare som bakterier och vira var ett ”strålningarnas krig”. Om mikrobernas strålning var starkast, började kroppscellerna oscillera med bristande periodicitet och blev ”sjuka”. När de upphörde att oscillera, dog de. Om däremot kroppscellernas strålning dominerade, dödades mikroberna. Lakhovsky ansåg, att det för att en sjuk cell skulle återföras till hälsan fordrades, att den behandlades med strålning av lämplig frekvens.

År 1923 konstruerade Lakhovsky en elektrisk apparat, som sände mycket korta vågor (med våglängder av mellan två och tio meter) och som han kallade en radio-cellulo-oscillator. På den kirurgiska kliniken i det berömda Salpêtrière-sjukhuset i Paris inympade han cancerframkallande ämnen på pelargonier. När växternas tumörer växte till en körsbärskärnas storlek, utsatte han en av dem för strålning från oscillatorn. Under de första dagarna därefter växte tumören snabbt, men efter två veckor började den plötsligt skrumpna och dö, och efter ytterligare två veckor lossnade den från den angripna växten. Andra pelargonier, som också de behandlats under skilda tidrymder, avstötte också sina cancersvulster under påverkan av oscillatorns strålning.

Lakhovsky såg i dessa kureranden ett stöd för sin teori. Cancern hade besegrats genom att oscillationerna i växternas friska celler ökats utöver det normala. Detta var ett helt annat tillvägagångssätt än det radiumspecialisterna använde, vilka förutsatte att cancercellerna måste förstöras av utifrån kommande strålning.

Under det att Lakhovsky utvecklade sin teori, ställdes han inför problemet med ursprunget till den energi som erfordrades för normal produktion och bibehållande av cellernas oscillationer. Det föreföll inte antagligt, att energien producerades inuti cellerna, lika litet som energien i ett elektriskt element eller i en ångmaskin åstadkoms inuti dessa. Därför drog han slutsatsen, att energien i fråga härrörde utifrån, från kosmisk strålning.

För att söka utröna denna energis ursprung beslöt han att inte använda den apparat han uppfunnit utan söka utvinna naturlig energi från rymden. I januari år 1925 valde han ut en av flera pelargonier, på vilka han dessförinnan inympat cancer, och denna omgav han med en cirkelrund kopparspiral, som var trettio centimeter i diameter och vars bägge oförbundna ändar var fastsatta i ett stöd av ebonit. Efter flera veckor fann han att, ehuru alla de cancer-sjuka pelargonierna dött och torkat, den av spiralen omgivna blomman inte blott var vid strålade hälsa utan även vuxit sig dubbelt så hög som de icke ympade kontrollväxterna.

Dessa imponerande resultat fick Lakhovsky att formulera en komplex teori om det sätt, varpå pelargonierna kunnat ur det väldiga hav av vågor som finns i den omgivande atmosfären utvälja precis de frekvenser som möjliggjorde för blommornas celler att oscillera normalt och så kraftigt, att de cancersjuka cellerna förstördes.

Lakhovsky gav det sammanfattade namnet *universions* åt de många skilda slag av strålning

av alla frekvenser, som härrör från rymden och oupphörligt genomfar atmosfären. Han antog, att de filtrerades medelst spiralen och särskilt aktiverades för att återställa de sjuka pelargonierernas degenererade celler till normal aktivitet. Lakhovsky antog *universionens* uppgift vara att genom resonans och interferens vidmakthålla de naturliga vibrationerna i de friska cellerna och återupprätta dem i de sjuka genom att eliminera strålningen från sjukdomsalstrare, vilken till amplitud och frekvens skilde sig från de friska cellernas.

Universionen eller den universella strålningen i sin kollektivitet borde enligt Lakhovsky inte förknippas med hypotesen om ett fullständigt vacuum i rymden, varmed fysikerna ersatt adertonhundratalets eterhypotes. Enligt Lakhovsky var etern icke detsamma som frånvaron av materia, utan en syntes av strålningskrafter, ett universellt nätverk av all kosmisk strålning. Den var ett allestädes närvarande, allt genomträngande medium, där sönderfallna grundämnen samlades och omvandlades till elektriska partiklar.

Lakhovsky ansåg, att man med insikten om detta nya begrepp kunde utsträcka vetenskapens gränser och lägga grunden till ett angrepp på de mest fängslande livsproblemen, telepatien inräknad och med den människans kommunikation med växterna.

I mars 1927 författade Lakhovsky en uppsats, "Influence of Astral Waves on Oscillations of Living Cells (Astrala vågors inflytande på levande cellers oscillationer). Uppsatsen förelades Franska vetenskapsakademien av hans vän professor Jacques Arsène d'Arsonval, den framstående biofysikern och upptäckaren av diatermien.

I mars 1928 hade den spiralförsedda pelargonian nått den abnormala höjden av 135 centimeter och varit i full blom även under vintern. I förvisningen om att han genom sitt arbete med växterna råkat på en ny behandlingsmetod med oinsedd betydelse för medicinen gick Lakhovsky vidare och konstruerade en förfinad apparat för behandling av människor, vilken han kallade flervågsoscillator. Den användes med framgång på svenska, franska och italienska kliniker i behandlingen av cancersvulster och sådana sjukliga förändringar som orsakats av radium, struma och en mängd obotligförklarade sjukdomar. Lakhovsky var en framstående motståndare till nazismen och nödgades lämna Paris, när staden ockuperades av tyskarna, och reste till New York år 1941. På den fysioterapeutiska avdelningen i ett stort sjukhus i New York använde man hans flervågsoscillator och behandlade med framgång artrit, kronisk bronkit, medfödd höftledsdislokation och andra sjukliga tillstånd. En urolog och kirurg i Brooklyn, som ville vara anonym, uppgav att han använt apparaten på hundratals patienter och med den kommit till rätta med kroppsliga defekter, som med annan behandling ej skulle kunnat botas. När Lakhovsky dog år 1942 hade han lagt grunden till strålningsbiologien. Läkarkåren ville emellertid inte studera hans rön, och för närvarande är behandling med flervågsoscillator förbjuden i Förenta staterna av landets hälsovårdsmyndigheter.

Medan Lakhovsky verkade i Paris, hade ett forskarlag vid Texas' statliga universitet under ledning av professor E. J. Lund utarbetat en metod att mäta elektrisk potential i växter. Genom en rad experiment, som varade mer än tio år, visade Lund att växtcellerna åstadkommer elektriska fält, strömmar eller impulser, som kunde tjäna såsom "nervsystem", vilket Bose på sin tid framkastade. Lund påvisade vidare, att växtcellernas tillväxt regleras av dessa elektriska nervsystem snarare än av tillväxthormoner eller auxiner, vilket man trott dessförinnan, och att auxinerna tillkallas och rent av transporteras av de elektriska fält cellerna alstrar till de områden, där man sett att tillväxt sker. I en betydelsefull men föga känd bok, *Bioelectric Fields and Growth* (De bioelektriska fälten och växandet), framlade Lund den revolutionerande upptäckten, att det elektriska mönstret i växternas celler förändras nästan en halvtimme innan spridningen av hormoner i dessa kan ha nått verkan och tillväxt konstateras.

Eftersom de flesta fysiker alltså ej har bättre metoder att detektera strålning än man hade på Mesmers eller Reichenbachs tid, var det med skepsis man såg på idén, att levande vävnad kunde utskicka, eller ge respons på, energivibrationer. Detta var även fallet med den forskning George Washington Crile utförde. Denne var en kirurg, som grundade Cleveland-kliniken och gav ut

boken *The Phenomena of Life: A Radio-Electrical Interpretation* (Livets fenomen: en strålningselektrisk tolkning) år 1936. Denna bok företedde bevis för att den levande organismen är särskilt anpassad för alstring, lagring och utnyttjande av elektrisk energi. Dennas upphov stod enligt Crile att finna i ytterst små, ultramikroskopiska enheter eller härdar i protoplasman, vilka Crile kallade radiogener (strålningsalstrare). Tre år innan Crile gav ut sin bok, hade han i ett anförande vid Amerikanska kirurgsamfundets kongress sagt, att det för framtidens utbildade strålningsdiagnostiker skulle bli möjligt att konstatera förefintligheten av sjukdomar innan de bleve synliga i det yttre. Såväl läkarkollegerna som cellbiologerna hånade Crile för hans arbete och anklagade honom för att inte vara tillräckligt beläst i ämnet.

Den elektromagnetiska energiens verkan på levande celler, såväl friska som sjuka, vilken de flesta läkare och medicinska forskare, icke minst cancerspecialister, ännu inte ärligen gjort sig bekanta med, skulle slutligen påvisas medelst den tidsförändrade fotograferingens konst. Eftersom de flesta växter växer mycket långsamt, ter de sig för det mänskliga ögat lika oföränderliga som om de vore förstenade. Bara genom att inte betrakta växterna under flera timmar, eller hellre under flera dagar, kan man se att de skiljer sig från de blommor och buskar av plast som ersätter levande växter i blomsteraffärer världen över.

År 1927 i Illinois i Förenta staterna stod en yngling och betraktade knopparna på ett stort äppelträd, som växte framför hans hem. Han undrade när knopparna skulle slå ut i blom och förstod att, om han kunde taga fotografier av den i tidsföljd, han skulle kunna med egna ögon följa knopparnas utveckling till blommor.

Detta var början till John Nash Otts banbrytande verksamhet på den tidsförändrade fotograferingens område, vilken skulle uppenbara för honom detta och många andra av växtrikets mysterier.

För att kunna experimentera med exotiska växtarter byggde Ott ett litet växthus. Han fann, att varje ny art gav honom lika många problem som en ny folkstam antropologen. Många av hans skyddslingar tycktes uppföra sig som temperamentsfulla primadonnor med djupa psykologiska störningar. Som han rådgjorde med både botaniker på universiteten och forskare vid de stora företagen, blev de grundläggande biologiska orsakerna till växtrenas dåliga uppförande efterhand klarlagda för honom. Växterna var nämligen ytterst känsliga inte blott för ljus och temperatur utan även för ultraviolett, televisions- och röntgenstrålning.

Det Ott upptäckt om ljus och temperatur kan leda till att många av botanikens gåtor, exempelvis att växter, som gror högt uppe i central-Afrikas berg, kan nå sådan väldig storlek, få sin förklaring.

För över trettio år sedan framkastade engelsmannen Patrick Synge i sin bok *Plants with Personality* (Växter med personlighet) att, ehuru ingen dittills kunnat framlägga en nöjaktig teori om orsaken till jätteväxt hos växter, denna kanske kunde förklaras med hänvisning till flera samverkande, bestämda miljöbetingelser. Dessa angav han såsom låg, men måttligt konstant, temperatur; ständigt hög fuktighet och hög intensitet av ultraviolett ljus, beroende på både höjden över havet och lokalisering till ekvatorns närhet.

I Europas alper tenderar växtlighet på högre höjder till dvärgväxt. I Månbergen däremot, eller Ruwenzori, som afrikanerna kallar dem, råkade Synge på ljung, som var ”lika högväxt som stora träd”, och fann han skära impatienser, vars blommor var fem centimeter i diameter.

På den utslocknade vulkanen Mount Elgon, som reser sig till 4 200 meters höjd på gränsen mellan Kenya och Uganda, fann Synge lobelior – som i England är små växter med blå blommor – som växt sig nästan nio meter höga ”liksom jättelika blå och gröna obelisker”. Han fotograferade dem där de stod till hälften täckta av snö och med istappar hängande från bladens ändar. Men sedan Synge fört samma växter med sig tillbaka till England, kunde han inte få dem att överleva ens de milda vintrarna i Surrey.

Synges uppfattning överensstämde med den franske kemisten Pierre Berthelots hypotes, att det är den ständiga förhandenvaron av elektricitet högt uppe i Alperna, som svarar för den

frodiga växtligheten i den mycket karga jorden därstädes. Om forskarna någon gång i framtiden kommer att efterlikna de betingelser som Synges angivit, kommer de kanske att kunna odla dessa jätteväxter med framgång på havsytans nivå.

Ott's experiment med tidsförändrad fotografering skulle låta honom upptäcka, att ljus av olika våglängder har djupgående verkningar på fotosyntesen. Fotosyntesen är den process, varigenom de gröna växterna omvandlar ljus till kemisk energi och med den syntetiserar organiska ämnen av oorganiska, till exempel sockerarter av koldioxid och vatten, varvid de avger syre. För att kunna angripa detta problem lade han ned flera månaders arbete på att konstruera den utrustning, varmed han skulle kunna i mikroskop fotografera strömmen av protoplasma i celler av elodea-gräs, medan detta utsattes för direkt, icke filtrerat, naturligt solljus. Han fann att de klorofyllbärande kropparna, som är fotosyntesens viktigaste medel och kallas kloroplaster, strömmade på ordnat sätt runt de avlånga cellernas kanter. Sedan det ultravioletta ljuset i solljuset däremot bortfiltrerats, bröt sig somliga av kloroplasterna ut ur strömmen och kom att stå orörliga vid cellernas hörn. När han därpå uteslöt allt fler av spektrets färger alltifrån dess blå ände med dess röda, blev kloroplasterna allt långsammare i sin aktivitet.

Särskilt fascinerande tedde sig för Ott att vid dagens slut kloroplasterna blev allt långsammare och efterhand stannade helt, hur intensivt artificiellt ljus de än utsattes för. Först när solen gått upp följande dag, ingick de åter i sitt normala strömningsmönster.

Ott insåg att, om fotokemiens grundläggande principer, sådana de äger tillämpning på växternas fotosyntes, hade sina motsvarigheter i djurvärlden, vilket färgterapiens författare sedan länge påstått, ljus av olika våglängder skulle kunna påverka människans fysiska välbefinnande genom att förändra kroppens kemiska beskaffenhet på ett sätt liknande vissa mediciners, som användes vid nerv- och själslidanden.

En artikel i tidskriften *Time* år 1964 sporrade Ott att forska om televisionsstrålningens verkan på växter och människor. Artikeln beskrev en undersökning, som två läkare hos Föränta staternas flygvapen utfört på trettio barn, som alla företedde symptomen nervositet, ständig trötthet, huvudvärk, sömnlöshet och kräkningar. Artikeln förband symptomen med faktum, att alla barnen sett television under mellan tre och sex timmar per dag på vardagarna och mellan tolv och tjugo timmar per dag under helgerna. Ehuru läkarna antagit att den långvariga sysslösheten framför apparaten varit orsaken till barnens tillstånd, undrade Ott om det i stället inte kunde bero på något slags strålning, särskilt röntgenstrålning, som ligger bortom det ultravioletta ljuset i energispektret.

I syfte att pröva sitt uppslag täckte Ott över halva bildröret i en färgtelevisionsapparat med ett 16 millimeters blyskydd, som normalt användes för att utestänga röntgenstrålning. Den andra halvan täckte han med tungt, svart fotografiskt papper, som kunde hejda synligt och ultraviolettt ljus men låta elektromagnetisk strålning av andra frekvenser tränga igenom.

Ott ställde därpå sex krukor med böngroddar parvis på tre olika höjder framför vardera halvan av televisionsröret. För kontrollens skull ställde han ytterligare sex krukor, som var och en innehöll tre böngroddar, utomhus, femton meter från det växthus där televisionsapparaten stod.

Efter tre veckor hade både de blyskyddade och de uteväxande bönplantorna vuxit sig femton centimeter höga och tycktes friska och normala. De bönplantor som skyddats mot televisionsapparaten med det fotografiska papperet enbart hade den skadliga strålningen däremot förvridit så, att de växte på ett sätt som påminde om rankors. I vissa fall tycktes deras rötter ha vuxit uppåt och ut ur jorden, tvärt emot naturen. Om televisionsstrålningen kunde göra växter till missfoster, hur kan den då inte skada barn?

Flera år senare diskuterade Ott med rymdforskare om bönplantornas vanskaplighet. Han fick då veta att det sätt, på vilket rötterna hos hans bönplantor som utsatts för strålning vuxit, påminde om det hos vetegroddar i en biologisk kapsel i världsrymden. I det senare fallet hade man antagit orsaken vara tillståndet av viktlöshet. Några av forskarna blev förvånade över

Otts tanke att inte viktlösheten utan en allmän bakgrundsstrålning av en obestämd energi kunde ha åstadkommit det ovanliga växtsättet hos rötterna.

En allmän bakgrundsstrålning kommer från zenit eller punkten rakt ovanför våra huvuden och genomtränger en mindre del av jordatmosfären än den strålning som når oss i andra vinklar och är därför starkare än den senare. Ott tror därför att rötterna växer nedåt för att undgå strålningen rakt ovanför dem.

På grund av den ökande svårigheten att upprätthålla ordningen i skolorna har man på senare år givit beteendemodifierande mediciner eller "lugnande piller" åt barn som är överaktiva eller har svårt att koncentrera sig. Denna åtgärd har framkallat en häftig strid bland föräldrar, läkare och statstjänstemän. Ehuru detta inte uttalats offentligt, frågar sig Ott om denna överaktivitet – jämte den i ökad omfattning rapporterade letargien i flera former, inräknat långvarig sömn – icke kan vara resultatet av strålning från televisionsapparaterna.

Ott visste att, eftersom strålningen från televisionsröret omfattar ett ytterst smalt band av det elektromagnetiska spektret, biologiska system, som är känsliga för strålning från detta smala band, skulle kunna bli lika överstimulerade av denna som av ljus, som fokuseras med ett förstoringsglas. Den enda skillnaden består i att förstoringsglasat koncentrerar ljuset i en enda riktning, medan däremot energien från televisionsapparaten kan gå i alla riktningar där den inte möter hinder.

Otts åsikt, att elektromagnetisk strålning påverkar växter och djur på många oanade sätt, förstärktes sedan han kallats till filmbolaget Paramount Pictures i Hollywood. Där skulle han utföra tidsförändrad fotografering av blommor för en ny film som hade Barbra Streisand i huvudrollen och som baserades på en framgångsrik Broadway-musical, *On a Clear Day You Can See Forever*. I berättelsen har hjälptinnan förutom andra utomsinnliga förmågor även den att få blommor att växa genom att sjunga för dem. Filmbolaget ville att Ott genast skulle börja arbeta med pelargonior, rosor, irisar, hyacinter, tulpaner och påskliljor för att denna del av filmen skulle bli färdig.

För att kunna efterlikna det naturliga solljuset så väl som möjligt hade Ott konstruerat ett fluorescerande rör, som täckte hela spektret med tillägget av ultraviolett ljus. Eftersom en bestämd tidsgräns satts för hans arbete, visste han att framgång var möjlig endast om blommorna skulle växa i den nya belysningen. Till hans lättnad växte också blommorna bra. Ott märkte dock, att han erhöll de bästa resultaten när blommorna sattes under de fluorescerande rörens mittpunkt snarare än när de sattes under deras ändar. Han visste att rören fungerade enligt samma princip som katodstrålerören i en televisions- eller röntgenapparat. Spänningen var dock mycket lägre, i själva verket så låg att den enligt läroböckerna inte kunde åstadkomma någon farlig strålning. Ott misstänkte emellertid att läroböckerna hade fel och gjorde därför ett experiment. Han satte vardera tio rör efter varandra i två parallella rader, sammanlagt tjugo katodrör nära varandra. När han därpå lät bönor gro i krukor på samma sätt som i televisionsexperimenten, kunde han till sin förvåning se att de bönplantor som stod närmast rören blev förkrympta, medan de som stod vid rörens mittpunkt och tre meter från dem tycktes normala.

Efter många fler experiment med bönor blev Ott övertygad om att deras känslighet för strålning i knappt spårbara mängder är vida större än den hos den strålningsmätande apparatur som finns tillgänglig för närvarande. Han tror att detta beror på att instrumenten uppfångar endast så mycken energi som de anger vid varje avläsningstillfälle, medan biologiska system däremot utsättes för energiens sammanlagda effekter.

Därnäst ställdes Ott inför möjligheten, att ljus av olika frekvenser kunde påverka cancer-svulsters utveckling och tillväxt.

Hans första uppslagsända till att det fanns ett samband mellan ljus och cancer fick han genom samarbetet med en läkare, som förestod cancerforskningen vid ett av New Yorks största sjukhus. Denne samtyckte till att uppmana femton cancerpatienter att tillbringa så

mycken tid som möjligt ute i det naturliga solljuset, att då inte använda solglasögon och att undvika artificiellt ljus, televisionens inräknat.

Mot slutet av sommaren omtalade läkaren för Ott, att det var den enhälliga uppfattningen hos alla som medverkat i projektet, att någon ytterligare tumörutveckling inte kunnat påvisas hos fjorton av patienterna.

Under tiden hade Ott väckt intresset hos en ledande ögonläkare i Florida. Denne förklarade för honom, att ett cellager i ögats näthinna, vilket inte medverkar i seendet, föredde en onormal respons på lugnande mediciner. Han frågade Ott, om denne ville utföra test av medicinernas giftighet med användande av tidsförändrad fotografering i mikroskop. Ott använde ett faskontrastmikroskop med en fullständig uppsättning av färgfilter, vilka gjorde det möjligt att tydligt se konturerna och detaljerna hos cellerna utan att behöva döda dem med färgämne, som man måste göra förr. Denna teknik visade att blått ljus av skilda våglängder framkallade onormal pseudopodieaktivitet i näthinnecellernas pigment, medan däremot rött ljus fick cellväggarna att brista. Ännu intressantare var att celldelningen inte främjades när cellerna fick näring, om temperaturen då hölls konstant. Om temperaturen emellertid sänktes medan näringen tillfördes, ökade celldelningen inom sexton timmar härefter.

Under sitt arbete märkte forskarna även att pigmentkornen i cellerna brukade sakta farten i sin aktivitet strax före solens nedgång för att återgå till dess normala först morgonen därpå. För Ott föreföll de uppträda på samma sätt som kloroplasterna i elodea-grässets celler. Kanske hade växter och djur fler likheter i sina grundläggande funktioner än man dittills anat.

Ott framkastar tanken, att responserna från kloroplasterna och pigmentkornen i näthinns epitelceller kan vara "inställda" på det naturliga spektret i solljuset, i vilket allt liv på jorden utvecklats. "Det förefaller", säger han, "som om grundelementen i växternas fotosyntes, i vilken ljusenergin anses vara en huvudsaklig tillväxtreglerande faktor, kunde utsträckas från växtvärlden och vara lika betydelsefulla såsom en tillväxtreglerande faktor i djurlivet genom sin kontroll av den kemiska eller hormonella aktiviteten."

Andra studier av cellernas uppförande har lett Ott till slutsatsen, att för litet ljus eller för liten strålning kan vara av lika stor betydelse som för liten näring såsom sjukdomsorsak.

Vid 1970 års sammankomst för Amerikanska sällskapet för vetenskapens främjande presenterade dr Lewis W. Mayron Otts försök med att utsätta bönplanter och råttor för televisionsstrålning. De Mayrons slutsats löd, att "strålningen har både växter och djur en fysiologisk effekt, som tycks förmedlas på kemisk väg". Dr Mayron kommenterade också Otts experiment med effekten av fluorescerande rör på bönor: "Verkningarna på människans hälsa måste te sig enorma, om man betraktar den omfattande användningen av fluorescerande belysning i butiker, på kontor, fabriker, i skolor och hem."

I slutet av sextiotalet antog Förenta staternas kongress en lag om strålningskontroll med 381 röster mot 0. Ledamoten från delstaten Florida Paul Ropes, en av lagens författare, gav Ott äran av att ha "satt fart på oss på vägen mot kontroll av strålningen från elektroniska produkter". Ott ger sina växter äran av att ha visat honom vägen till klarhet.

Otts arbete jämte Gurvitjs, Rahns, Criles och elektrokulturens förfäktares stöder det som Galvani och Mesmer före dem påstod, att alla levande varelser har elektriska eller magnetiska egenskaper. Därför hade det varit underligt om ingen föreslagit, att också de måste ha samma elektromagnetiska fält omkring sig som dem partikelfysiken behandlar. Precis denna teori framkastades djärvt av två professorer vid Yale-universitetet i Förenta staterna. Den ene var filosofiprofessor och hette F. S. C. Northrop, den andre var i likhet med Galvani medicine doktor och anatom och hette Harold Saxton Burr.

Med sitt hävdande, att de elektriska fälten är själva organisatörerna av livssystemen, gav Northrop och Burr kemisterna en ny förklaringsgrund, med vilken de kunde förklara hur de tusentals skilda konstituenterna kunde förenas. De antydde för biologerna, att dessa kunde ha nått slutet av sitt långvariga sökande efter den "mekanism" som ser till att kroppens

celler, vilka ersättes i sin helhet vart sjätte år, sammanfogas på det riktiga sättet.

För att bevisa sin teori konstruerade Burr och hans laboratoriekolleger ett nytt slags voltmeter, som inte drog ström från de levande väsen som studerades och därför inte kunde störa de totala fält som omgav dessa. Tjugo års forskning med denna apparat och med dess förfinade avkomlingar ådagalade för Burr och hans medforskare häpnadsväckande ting om växternas och djurens världar. Så till exempel fann dr Louis Langman, en obstetriker och gynekolog som tagit Burrs teknik i bruk, att det exakta ögonblicket för kvinnans ägglossning kan mätas med stor noggrannhet och att ägglossningen hos vissa kvinnor pågår under hela menstruationsperioden, i vissa fall utan menstruation. Ehuru detektionsmetoden är mycket enkel och på intet vis står i motsättning till den rytmiska metoden för födelsekontroll som den romerska kyrkan anbefaller, återstår för den ännu att tränga ut till de millioner kvinnor som vill ha bättre kunskap om hur man får eller undgår att få barn.

Burr själv konstaterade att sjukdomar i vissa organ kunde detekteras innan några kliniska tecken kunde iakttas, och att sårhelingshastigheten kunde mätas tillförlitligt. Redan på första ruvningsdagen kunde man utan att knäcka hönsägget lokalisera det blivande kycklinghuvudet.

Vad gäller växterna kunde Burr mäta det han senare kom att kalla "livsfälten" kring frön och fann att en förändring av en enda gen i föräldrauppsättningen orsakade stora förändringar i spänningmönstren. Av ännu större potentiellt intresse för växtförädlare är hans upptäckt, att man genom elektrisk diagnos av fröet kan förutsäga hur stark och frisk den blivande plantan kommer att bli.

Emedan träden tycks vara de mest bestående och minst rörliga av alla levande väsen, kartlade Burr under nära tjugo år livsfälten hos träd, som växte på Yale-universitetets område. Hans mätningar utvisade icke endast ett samband med månfaserna och solfläckarna, som har större frekvens under vissa tider med flera års intervall, utan också förefintligheten av cykler som återkom var tredje och sjätte månad och som inte kunnat förklaras. Dessa hans resultat tycks göra ett sedan gammalt hånat bruk mindre suspekt, det hos generationer av trädgårdsmästare att så och plantera efter månens faser.

En av Burrs studenter, Leonard J. Ravitz jr, som sedermera blev psykiater, kunde mäta djupet i hypnos med av Burr uppfunna metoder så långt tillbaka som år 1948. Han fortsatte med att draga den icke överraskande slutsatsen, att alla människor mestadels är i hypnos-tillstånd, till och med då de är klarvakna.

Genom att kontinuerligt kartlägga människors livsfält har man kunnat se, att dessa visar cykliska stiganden och fall i spänningen, vilkas kurvtoppar och -dalar hänför sig till de perioder då människorna är på gott eller dåligt humör, mår bra eller dåligt. Genom att draga ut sådana kurvor i framtiden kan man förutsäga vilka veckor som blir bra eller dåliga för en viss person. Detta är vad livsrytmens förfäktare hävdar alltsedan dr Wilhelm Fleiss först teoretiserade om saken, samme Fleiss vilkas brev gav Sigmund Freud så stor uppmuntran under dennes år av självanalys.

Burrs livsverk, sådant det förts vidare av Ravitz, anger att skeendet i det organiserande fältet runt levande varelsers organismer *föregår* det fysiska skeendet i organismerna. Detta ger en antydning om att medvetenheten själv, vilket Marcel Vogel hävdar, kan genom att påverka detta fält påverka den materia med vilken den antas stå i förbindelse. Men det återstår för den organiserade medicinens företrädare att läsa dessa vägvisare, och Burrs arbete har först på senare tid börjat uppmärksammas på allvar.

De lärde inom medicinen kan väl inte undgå ytterligare en chock i form av en häpnadsväckande upptäckt som skänker starkt stöd åt Gurvitjs, Rahns och Criles ideer. Den gjordes år 1972 vid Institutet för klinisk och experimentell medicin i Novosibirsk, som är en blomstrande industristad med över en million invånare och belägen vid den sibiriska floden Ob.

S. P. Sjtjurin och två kolleger till honom från Institutet för automation och elektrometri har

av Sovjetunionens statliga kommitté för uppfinningar och upptäckter tilldelats ett särskilt diplom för upptäckten, att celler kan "samtala" genom att kodifiera buskap av en speciell elektromagnetisk strålning.

Experimentatorerna satte identiska vävnadskulturer i två hermetiskt tillslutna kärl, som skildes åt av en glasvägg. Därefter införde de i en av de två kamrarna ett dödande virus, vilket dödade kolonien av celler i denna kammare. Den andra kolonien förblev helt opåverkad. Sedan de dock bytt ut glasväggen mot en skiva av kvartsglas och ånyo fört in dödande virus i en av kolonierna, erfor de sovjetiska forskarna till sin förvåning att även den andra kolonien rönt samma öde som den första, trots att vira omöjligen kunde tränga genom väggen. I upprepade experiment med två cellkolonier åtskilda av kvartsglas, dog bägge när blott den ena utsatts för kemiska gifter eller dödande strålning och den andra lämnats orörd. Vad dödade den andra kolonien i samtliga dessa fall?

Eftersom ultraviolett ljus inte tränger genom vanligt glas men väl kvartsglas, antog de sovjetiska forskarna att lösningen till mysteriet låg i detta faktum. De påminde sig, att Gurvitj framkastat en teori, enligt vilken lökceller kunde avge ultraviolett strålning, och de återkallade hans ideer från det mörker dit de förpassades på trettioalet. De arbetade nu med en oscillograf som förstärktes av en fotomultiplikator och vars utslag registrerades av en apparat, som återgav energinivåerna i form av en kurva på en frammatad remsa. Med hjälp av dessa instrument fann de att det ultravioletta ljuset, som är osynligt för det mänskliga ögat men detekterbart i form av oscillationer på remsan, förblev *stadigt*, så länge livsprocesserna i vävnadskulturena förblev *normala*. Men så snart den drabbade kolonien inledde sin kamp mot infektionen, intensifierades strålningen.

Rapporter om detta arbete i Moskvas tidningar gav vid handen att den ultravioletta strålningen från de angripna cellerna var *bärare av information*, hur fantastiskt det än må verka, kodifierad i fluktuationerna, i intensiteten. Denna information kunde på något sätt tagas emot av den andra kolonien, precis liksom ord kan sändas och mottagas med Morse-alfabetets punkter och streck.

Eftersom den andra kolonien i samtliga fall tycktes dö på precis samma sätt som den första, förstod de sovjetiska forskarna att det var lika farligt för friska celler att utsättas för de signaler som sändes från döende celler som det var för dem att utsättas för vira, gifter och dödande strålning. Det föreföll som om den andra kolonien börjat mobilisera sedan den mottagit larmsignaler från den första, döende kolonien, och att precis denna "omorganisation inför kriget" mot en obefintlig fiende blivit lika ödesdiger som ett verkligt angrepp.

Moskva-tidningarna förde fram tanken att arbetet i Novosibirsk kunde bli till hjälp vid att utröna vilka inre reserver människokroppen äger att motstå sjukdomar med. De citerade Sjtjurins uttalande om hur detta arbete kan öppna nya perspektiv för diagnostiken:

Vi är övertygade om att denna strålning kan ge en första varning om elakartade nybildningar i kroppen och påvisa närvaron av vissa vira. Identifieringen av många sjukdomar på ett tidigt stadium, till exempel de talrika formerna av hepatit, erbjuder för närvarande stora problem.

Femtio år efter hans arbete har således landsmännen äntligen skänkt Gurvitj erkännande för hans lysande forskningsinsatser. Händelsevis har de därmed också giltigförklarat det arbete som utförts av en annan obemärkt landsman, Semjon Kirlian. Denne har lyckats med att på film fånga bilder av de kraftfält som omger människor och växter och som så korrekt beskrivits och uppmätts av Burr och Ravitz.

Ur dr Nicolls psykologiska kommentarer

Kommentar om själviakttagelse och skenjag

I

Så länge en människa fattar det hon iakttar *som henne själv*, kan hon inte skilja sig från det. Det är liksom att stå på en bräda och försöka lyfta den. Att fatta det man iakttar hos sig själv som sig själv är att vara identifierad med det. Då kan man inte ändra det. Längre sover vi för själviakttagelsens betydelse och dess verkliga mål, vilket är *inre åtskillnad*. Men om allt i ens inre, i ens psykiska värld, som bara *man själv* har direkt tillträde till, ständigt ändras och skiftar och man fattar allt däri som *sig själv*, så har man inte börjat resan till att finna sig själv, som man mistat.

Låt mig ställa er alla en fråga: "Varför är det så svårt att upprätta *ett arbetsförhållande till en själv*?" Därför att man fattar allt hos en själv såsom ett, såsom "jag". Detta är vår starkaste illusion, och dag efter dag gör den verkan av arbetet med oss själva om intet. Och liksom alla de mäktiga illusioner vi lever under har denna till ändamål att hindra oss från att vakna. Men vad säger då arbetet, som försöker väcka oss, enträget om vårt varas tillstånd? Det säger att detta vara kännetecknas av brist på enhet, av mångfald, av mängden skenjag i stället för ett enda stort, bestående jag, som med sin blick spänner över hela vårt livs område. Vid det här laget borde vi ha praktisk kännedom om några av de skenjag som finns inom oss och om vi kan lita på vad de säger eller inte. Det är mycket lätt att råka ut för rövare, som inte bara rånar oss utan även skadar oss och nästan dödar oss, liksom den man gjorde som "begav sig från Jerusalem ned till Jeriko, men råkade ut för rövare, som togo ifrån honom hans kläder och därtill slogo honom; därefter gingo de sin väg och läto honom ligga där halvdöd." (Lukas 10:30) Märk att han begav sig *ned*. Envar har inom sig skenjag, som vill draga *ned* honom. Detta är den anmärkningsvärda upptäckt vi själva kan göra – nämligen att vi inom oss har skenjag som, om vi följer dem, drar ned oss vad gäller esoteriska ideer, skenjag som faktiskt bekämpar all ny förståelse och i detta avseende önskar döda oss. Likväl har vi en mycket stillsam uppfattning om oss själva, som om det inte vore något fel på oss. Detta betyder illusion. Detta betyder att vi inte har börjat iakttaga oss själva i den esoteriska lärans ljus – vare sig i evangeliernas arbetes eller någon äldre källas ljus. Det är *inom människan*, som kampen mellan ja och nej måste börja vad gäller esoteriska ideer. Och detta betyder att envar har skenjag som motsätter sig arbetet, motsätter sig alla slags esoteriska ideer, så att vi måste iakttaga våra tankegångar. Ur vilka skenjag uppstår de? Om man inte har något *arbetsförhållande till en själv*, fattar man alla sina tankar, varje förflugen tanke, såsom "jag" och säger "ja" om dem. Hur kan man då arbeta med sig själv? Är man så dåraktig att man litar på varenda tankegång? Kan man inte se var arbetet med en själv ligger vad gäller tänkandet? Utgår man ifrån att man själv tänker sina tankar? Fattar man alltjämt varje personligt, psykiskt skeende – det vill säga varje sinnesstämning, varje tanke man har – såsom sig själv, såsom "jag" – och så att säga stöder det med sin underskrift? Om man det gör, förstår man inte vad *arbete med sig själv* innebär. Man fattar då sig själv som en enda människa. Man försöker då göra detta arbete utan att ens börja göra det, utan att ens se var det börjar. Då är man liksom en dyngbagge, som ständigt rullar ihop mängder av negativ lort och lagrar den i psykets skåp och lådor som ens personliga ägodelar. Varför skall man vara överens med alla sina tankar? Varför tro på dem, när det är ur negativa skenjag de uppstår? Varför så ivrigt följa den ena negativa tankegången efter den andra, som om de alla vore *man själv*, allt detta jag-tänkande, när man borde *vakna* om så bara litet och inse att man inte behöver fatta dessa tankar, som om de vore *man själv*, att man inte behöver fortsätta i den riktningen? Vi talade nyligen om att vara *passiv* gentemot tankar. Jag försäkrar er allesamman att det vore nyttigt, om ni särskilt insåg vad detta betyder, varje dag. Jag sade att när ni väl inser denna del av arbetet *praktiskt*, är det liksom ren magi. Ni vaknar plötsligt upp ur en negativ tankegång och inser att ni inte behöver vältra er i den. Ni kan avskilja er från den, liksom ni kan taga er ur ett kärr, där ni gått ner er. Ja, men vem vet egentligen detta ännu? Om man alltjämt älskar negativa tillstånd över

allt annat, kommer man säkerligen *aldrig* att veta det.

Nu måste ni alla förstå att ni inom er har många skenjag, som är emot arbetet. Om det ej så vore, funnes det ingen grund för det personliga arbetet. Vad ni än vinner genom arbetet är därför *individuellt* – resultatet av er egen kamp. Om ni bara godtog arbetet, skulle det inte bli något av det. Om ni skriver ner hela undervisningen om arbetet i anteckningsböcker med vacker handstil och så vidare – ja, *arbetet* har därmed ännu inte börjat för er. Det blir ingen förändring. Det är liksom en kemisk förvandling. Ett salt bildas av två *motsatta* grundämnen. Dessa är i psykologisk mening: *mekaniska livet* och *arbetet*. Ni måste alltså förstå att arbetet utlöser en kamp mellan motsatser, en kamp som hela tiden växer i styrka, en kamp mellan skenjag som vill och skenjag som inte vill arbeta. Skenjag, som helt och hållet hör till mekaniska livet, vill inte arbeta – och de är de slugaste skenjagen hos oss. Ni minns att det i gammal esoterisk litteratur sägs att ”denna världens barn är i sitt släkte klokare än ljusets barn”. Detta syftar på skenjagen hos oss. Mekaniska livets skenjag är slugare än arbetets skenjag. Våra negativa känslor och tankar framstår alltså som slugare än något annat – i förstone. Kanske några av er vet hur starkt trovärdiga vissa skenjag kan vara, hur de börjar lägga fram argument i ert tänkande och gör sken av att önska bistå er. Dylika skenjag är själv-rättfärdigande skenjag, varav vi har ett stort antal. Dessa skenjag framträder ofta såsom vår omdömesförmåga, och liksom dåliga advokater utgår de alltid från något som inte är alldeles sant. Antag att ni möter en människa som ljuger. Först inser ni inte hur hon talar, men efter en stund blir ni mera på er vakt och inser att hon ljuger och att ni inte kan lita på vad hon säger. Men när vi sover – det vill säga när vi tar oss själva för givna – tar dylika skenjag, som är oförfärdiga lögnare, makten över oss och våra tankar och förvränger dem till alla slags felaktiga mönster, falska associationer. Detta ställer till med ett slags oreda inom oss, och om det får pågå länge nog, förgiftas hela psyket, så att det inte kan tänka klart om någonting. Det är alldeles nödvändigt att se och iakttaga ljugande skenjag. Vi har så många sådana. De förvränger ständigt allt. Men när ni väl börjat se dem, kan ni märka hur de snor ihop sitt material, och då behöver ni inte vara överens med dem, behöver ni inte tro dem, behöver ni inte taga deras inre prat för sanning, och denna verklighet är magi. Ni skakar det av er, så att säga, liksom en hund som springer upp ur vattnet, och gör er genast kvitt allihop. Ni känner er lugna. Ni känner att det inom er har hänt något som är helt underbart, att ni undkommit någon fara, som ni förut aldrig insett.

Försök därför se olika slags skenjag och vad de säger om arbetet – det vill säga om esoteriska ideer till skillnad från föreställningar som uppstått i mekaniska livet. Och minns att om ni inte kan se denna kamp inom er själva, om ni identifierar er med varje tankegång, med varje slags inre prat, varje sinnesstämning, så vet ni ännu inte vad detta arbete innebär i praktiken. Ni säger då: ”Jag känner mig negativ till arbetet.” Detta betyder att ni fattar er själva som ett enda, en enhet, som ibland är negativ, ibland positiv. Om så är, kommer ni ingen vart. Det betyder också att ni inte förstår vad det betyder att iakttaga sig själv och att ni inte märker skillnaden mellan olika slags skenjag hos er själva. I så fall är ni alltid identifierade med ert tillstånd och säger alltid ”jag” om varje tillstånd hos er själva. Hur skall ni då inse vad det betyder att förvandla sina tillstånd? Ni *är* då dessa. Ni är då ur stånd att *avskilja er* från dem, så att *era tillstånd* och *ni* är identifierade – är detsamma. Ni är då alltså ett *genom identifiering*. Allt är då *ni*.

* * *

Många av er tror att självakttagelse handlar blott och bart om att lägga märke till att man exempelvis känner sig på dåligt humör, krasslig, uttråkad, dyster, nedslagen och så vidare. Låt mig försäkra er att detta *inte är* självakttagelse. Självakttagelse börjar med att man ställer ett iakttagande skenjag mitt i sin inre värld. Ett iakttagande skenjag *är inte identifierat* med vad det iakttar. Om man säger, ”jag känner mig negativ”, så iakttar man inte sig själv. Man *är* sitt tillstånd. Man är identifierad med sitt tillstånd. Då finns det icke i ens inre något bestämt, som

står utanför tillståndet, något som icke känner av tillståndet, som ser på det och har en helt annan känsla och tanke än tillståndet. Det är meningslöst att säga, ”*jag* önskar att *jag* inte vore på dåligt humör”. Då är det ”*jag*” som talar hela tiden. Då uppfattar man fortfarande sig själv som en enda. Då delar man sig inte i två, vilket är början av arbetet med en själv. Man frågar då inte ”varför är *det* på dåligt humör?” utan ”varför är *jag* på dåligt humör?” Man fattar *det* och *jag* som ett och samma. Sök förstå vad det betyder att dela sig själv i två – i en som iakttar och ett som iakttas – och sök förnimma jaget i *den som iakttar* och inte i det som iakttas. Detta är vad det hela handlar om. Minns att *om människan inte delar sig i två, kan hon inte förflytta sig från där hon befinner sig*. Det är så här: vi sitter alla fast vid felaktiga saker, som vi uppfattar som oss själva – felaktiga tankar, bekymmer och så vidare. Vi uppfattar dem som om de vore *vi själva*. Arbetet består i att avskilja oss från dem. Detta är den *inre frihetens* begynnelse. Detta är vad arbetet handlar om. Om ni kan *iakttaga* era tankar och era bekymmer, så grundar ni arbetets utgångsställning inom er. Det är den som iakttar, som är den punkt inom er, där något nytt kan växa fram. Försök alltså förnimma jaget i *den som iakttar* och inte i det som iakttas. Försök vara medveten i det iakttagande skenjaget.

II

Låt oss alla söka förstå att vi för att förnya kraften i och känslan för detta arbete alltid måste återkomma till grunderna såsom *källan*. Förra gången började vi tala om en av de grundläggande lärorna i detta arbete – nämligen att detta arbete i sin praktiska tillämpning börjar med *själviakttagelse*. Men när arbetet säger att man måste börja med *själviakttagelse*, får man inte utgå ifrån att man redan vet vad som menas med denna term, ”*själviakttagelse*”, vars betydelse har sådana djup. Människor säger ibland: ”Jaja, det där är inget nytt för mig. Jag har alltid iakttagit mig själv.” Och likväl förblir de sådana de är. Varför? Därför att de *inbillar sig* redan veta allt om sig själva och alltså inte behöva någon självkänedom. Allt detta är illusion, ren inbillning. Att inbilla sig att man känner sig själv är att vara slav under en av de mäktiga illusioner som håller mänskligheten sovande. Låt oss en stund tala om *inbillning*. Envar inbillar sig att han känner sig själv. Nu ligger det egendomliga med inbillningen i detta faktum: om man inbillar sig vara något eller äga något, önskar man inte längre bli eller få det. Om man till exempel inbillar sig att man känner sig själv, försöker man inte taga reda på hur man kan vinna självkänedom. Därför anstränger man sig heller inte att öva *själviakttagelse* på riktigt. Man både tar sig själv för given och inbillar sig att man redan känner sig själv. Då går man så tillväga att man betar sig såsom man alltid gör men inbillar sig att man gör allt medvetet. I så fall kan man aldrig åstadkomma den inre kamp mellan *ja* och *nej* som är grunden till praktiskt arbete med en själv och begynnelsen till varats förändring.

Nu är det så att det är mycket svårt att urskilja också en enda sak om *en själv*, och grunderna till detta är fler än en enda. Till exempel måste vi vända våra egna naturliga rörelser helt om för att vi skall iakttaga oss själva. I naturlig bemärkelse blickar vi ut genom våra sinnen på den del av världen de registrerar med sina mycket begränsade förmågor. Denna yttre scen, som sinnena registrerar, full av människor och ting, i lysande färger, antar vi vara helheten av det vi kallar verkligt eller existerande eller kort sagt *verkligheten*. Men verkligheten är inte begränsad till det smala område våra sinnen uppfattar och ligger inte bara utanför oss, i livets skådespel. Där finns också våra inre tankars och känslors, våra begärs och lidandens verklighet – det vill säga, det finns en verklighet, som bara var och en själv kan tränga in i. Den yttre verkligheten är gemensam för alla. Men den inre verkligheten nalkas var och en själv. Denna andra, inre verklighet, som envar har tillgång till, ligger osynlig inom oss. Det är denna inre verklighet, vari vi psykologiskt eller psykiskt sett lever (denna inre förvirring), som arbetet avser. Vetenskapen, som är utåtriktad, arbetar genom sinnena, söker herraväldet över naturen. Detta arbete handlar om herraväldet över oss själva. Det börjar därför med *iakttagelse* icke av den yttre naturen utan av *oss själva*. Men här uppstår alla slags psykologiska

problem, och i detta avseende har vi alla en mycket bristfällig syn – det vill säga *inblick* till skillnad från *utblick*. Och en av dessa svårigheter beror på *inbillningen*. Vi *inbillar* oss att vi ser oss själva och känner oss själva grundligt, och detta hindrar oss från att vakna till insikt om vad verklig självakttagelse betyder och vad verklig självkänedom betyder. Låt oss minnas att självkänedom alltsedan äldsta tid betraktades såsom den yppersta kunskapen. All esoterisk kunskap talar om självkänedom.

Låt oss nu höra arbetet tala till oss om *inbillningen* och den roll denna spelar i mekaniska livet för att hindra oss att förändra vårt vara. Arbetet säger:

”Det finns tusen ting, som hindrar människan att vakna, som håller henne i *inbillningens* och drömmarnas våld. För att handla medvetet i avsikten att vakna måste man känna de krafter som håller människan i ett tillstånd av sömn. Allra först måste man inse att den sömn, vari människan befinner sig, när hon lever på denna jord, inte är normal utan hypnotisk sömn. Människan är hypnotiserad, och detta hypnotiska tillstånd vidmakthålls ständigt hos henne. Man kan tänka sig att det finns krafter, som drar nytta av att hålla människan i ett tillstånd av hypnotisk sömn och hindra henne från att inse sanningen och förstå sin belägenhet.

Det finns en österländsk berättelse om en mycket förmögen trollkarl, som ägde en mycket talrik fåraherd. Denne trollkarl var dock även mycket snål. Han ville inte leja fåraherdar och inte heller sätta upp ett stängsel runt den äng, där hans får betade. Därför hände det ofta att får förirrade sig in i skogen, föll ner i klyftor och annat sådant, och framför allt rymde de, ty de visste att trollkarlen var ute efter deras kött och skinn, och detta kunde de inte gärna förlika sig med. Till sist fann trollkarlen på råd. Han *hypnotiserade* sina får och suggererade dem först att de vore odödliga och att intet ont drabbade dem, då de slaktades och flåddes, att det tvärtom gjorde dem mycket gott och rentav vore behagligt. Därefter suggererade han dem att trollkarlen var en *god husbonde*, som älskade sina får så mycket att han vore beredd att göra vad som helst för dem. Och för det tredje suggererade han dem till tron att, om alls något ont drabbade dem, det ändå inte skulle ske just den dagen och att de *alltså* inte behövde bekymra sig om det. Vidare suggererade han sina får till tron att de inte alls vore får utan att somliga av dem vore *lejon*, andra *örnar*, åter andra *människor* och rentav *trollkarlar*. Och därefter upphörde fårens alla bekymmer. De rymde aldrig mera utan inväntade stilla den stund, då trollkarlen skulle kräva deras kött och skinn.

Denna berättelse ger en mycket god bild av människans belägenhet. I så kallad ockult litteratur har ni förmodligen träffat på sådana ord som ”kundalini”, ”kundalinielden” eller ”kundaliniormen”. Dessa ord brukas ofta såsom beteckning för ett slags underlig kraft, som finns hos människan och kan väckas. Men ingen av de bekanta teorierna lämnar den rätta förklaringen om kraften ”kundalini”. Ibland förknippas den med sexualiteten, med den sexuella energin – det vill säga med tanken om möjligheten att bruka den sexuella energin för andra syften. Denna senare föreställning är alldeles felaktig, ty ”kundalini” är ingenting önskvärt eller för människans utveckling användbart. Det är mycket egendomligt hur dessa så kallade ockultister har snappat upp ordet någonstans men fullständigt ändrat dess innebörd och förvandlat det från att betyda något mycket farligt och förskräckligt till något önskvärdt och eftersträvanvärt, liksom en välsignelse. I verkligheten är kundalini *inbillningskraften*, *fantasi-förmågan*, som *intar den verkliga funktionens plats*. När en människa drömmer i stället för att handla, när hennes drömmar får ersätta verkligheten, när en människa *inbillar* sig vara en örn, ett lejon, en *människa* eller en trollkarl, är det kundalini-kraften som verkar i henne. Kundalini kan verka *i alla centra*, och med dess hjälp *kan alla centra tillfredsställas med det inbillade i stället för det verkliga*. Ett ”får”, som anser sig vara ett lejon eller en trollkarl, lever i kundalini-kraftens våld. Kundalini är en kraft som nedlagts i människorna för att hålla dem i sitt nuvarande tillstånd. Om människorna kunde inse sin verkliga belägenhet och förstå dess förskräcklighet, skulle de vara ur stånd att förbli sådana de är ens för ett ögonblick. De skulle börja söka en utväg och snabbt finna den, *eftersom det finns en utväg*, men människorna för-

mår inte se den, emedan de är hypnotiserade. Kundalini är den kraft som håller dem i ett hypnotiskt tillstånd. Att ”vakna” betyder för människan att ”avhypnotiseras”. Däri ligger den främsta svårigheten och däri ligger också garantin för dess möjlighet, ty det finns ingen *organisk* grund till sömnen, och människan *kan* vakna. Teoretiskt sett kan hon, men praktiskt taget är det nästan omöjligt på grund av de *psykologiska krafter* som påverkar människan. Så snart hon vaknar för ett ögonblick och öppnar sina ögon, börjar alla dessa krafter, som fick henne att somna, att påverka henne tiofalt, och så somnar hon omedelbart igen, varvid hon mycket ofta *drömmer* att hon är vaken eller håller på att vakna.

Det finns i den vanliga sömnen vissa tillstånd, vari människan vill men inte kan vakna. Hon intalar sig själv att hon är vaken, men i verkligheten fortsätter hon att sova – och detta kan ske flera gånger, innan hon äntligen vaknar. Men för den vanliga sömnen gäller att hon befinner sig i ett annat tillstånd, när hon väl vaknat. Med den hypnotiska sömnen är det annorlunda. Däri finns inga objektiva kännetecken, åtminstone inte i uppvaknandets början. Man kan inte nypa sig i armen för att bli klar över att man inte sover ... Bara den som till fullo inser svårigheten i att vakna, kan förstå att man måste arbeta länge och hårt för att vakna.”

I det nyss anförda ser ni vilken stor vikt som läggs vid *inbillningen* och i vilken innebörd ordet ”inbillning” används. Inbillning definieras således i arbetet *såsom det som ersätter verkligheten*. Inbillningen kan tillfredsställa alla centra, så att människan kan tillfredsställas med det inbillade i stället för det verkliga. Det är därför arbetet så ofta talar om inbillningen och om hur nödvändigt det är att man kämpar med den. Som ni vet, nämns *inbillningen* i de praktiska anvisningar som arbetet ger ifråga om vad man måste kämpa emot. Men det dröjer vanligen en avsevärd tid, innan en människa i arbetet börjar iakttaga sin inbillning. Och det finns också många svårigheter, som sammanhänger med iakttagandet av inbillning. En av dessa består i att inbillningen hejdas, så snart man försöker iakttaga den. Det vill säga: så snart man tar sig för att rikta *uppmärksamheten*, upphör inbillningen.

Det är nog bara ett fåtal av oss som verkligen har tänkt på hur vi skulle förhålla oss till möjligheten av att hela vårt inre, psykiska liv, våra hemliga tankar och känslor, blottades för andra människors iakttagelse. Här, i vårt liv på jorden, är detta barmhärtigt nog dolt för andra. Men samtidigt är det egna inre tillgängligt för var och en av oss. Detta är arbetets riktning, på sin praktiska sida – att se, genom omedelbar, okritisk självakttagelse, vad som finns inom en, vilka tankar och känslor med mera man identifierar sig med. Men för självakttagelsen i arbetets mening är det nödvändigt att iakttaga *fakta* om en själv. De flesta av oss urskuldar sig och är så mycket hemfallna åt den behagliga och svärfångade verksamhet som kallas själv-rättfärdigande, vilken samverkar med inbillningen, att de aldrig verkligen registrerar några bestämda fakta om sig själva. Om vi till exempel är elaka, iakttar vi det egentligen inte såsom ett faktum. Andra kanske gör det. Men i urskuldandet finner vi alla slags ursäkter. Eller låt oss se på oss själva vad gäller vårt ovänliga sätt att tala om varandra. Detta faktum registrerar vi inte genom omedelbar och verklig självakttagelse. Vi låter det pågå, huvudsakligen därför att vi tycker om det och det är så lätt, och att vi, om vi anklagas för det, nog bara ler på detta förfärliga sett som vi gör vid ett dylikt tillfälle. Varför är vi så oförmögna att registrera fakta om oss själva? En viktig grund är att inbillningen om oss själva hindrar oss. Vi kan alltså inte *se* något verkligt, några verkliga fakta om oss själva, annat än mycket dunkelt. Vår inbillning – eller vårt hypnotiska tillstånd – hindrar varje verklig, omedelbar iakttagelse. Vi så att säga inbillar oss att vi är örnar eller lejon eller anständiga och trevliga människor och kan inte se genom självinbillningens dimmor att vi ingalunda är sådana. Men alla dessa föreställningar, alla dessa former av inbillning, i vilkas makt alla lever, är olika exempel på ”kundalini” och den kraft den utövar på mänskligheten för att vidmakthålla det sömntillstånd som kännetecknar mänskligheten på denna jord. Människorna är inte vad de inbillar sig vara, och inte heller är något annat i livet vad det utger sig för att vara. Visst kan människor börja inse att det är så, när de blir äldre – och då, just när detta arbete är nödvändigt för dem – blir de i regel

negativa och känner sig besvikna.

Ni har alla hört att arbetet lär oss att vi är i *det inbillade jagets* våld, och att detta är upphovet till de flesta av våra bekymmer. Detta skenbara jag eller denna känsla eller föreställning om en själv består av *inbillning*. Tro ej för ett ögonblick att inbillning inte är något – ”inget annat än inbillning” – som man brukar säga. Ni har sett vad arbetet säger om inbillningen. Den är den mäktigaste kraft som påverkar mänskligheten. Den är något bestämt och förskräckligt, ej något ”blotta intet”. Att säga att en människa lider av inbillning är att säga att hon lider av en mycket mäktig, svårhanterlig och farlig kraft.

* * *

Utöver det som förra gången sades om själviakttagelsen och dess mening och mål kan följande tilläggas. Ett av själviakttagelsens mål är att bryta ner inbillningen om en själv – det vill säga *det inbillade jaget*. Man är inte den som man inbillar sig vara. Nu är det så att inbillningen inte har något verkligt minne. Men själviakttagelsen består i att skapa ett särskilt och verkligt minne – ett medvetet minne – ett minne som inbillningen inte kan fly undan. Att iakttaga sig själv är att förstöra inbillningen – det vill säga att skapa ett minne som kämpar med det överkliga, sentimentala och inbillade minnet. Om man äger bara inbillningens överkliga minne, lever man i de ideala fantasier som inbillningens skenjag erbjuder och ser aldrig något fel *hos en själv*. Det är fel på andra, inte på en själv. Men vad är man då för någon? Vad är det för skenjag, som styr en? Vad är det för skenjag, som behärskar ens liv? Vad är det för skenjag, som man håller med? Står man ut med att dela upp sig i olika skenjag och iakttaga vad det är de säger och gör och tänker och känner? Detta är att bryta ner inbillningens makt. Detta är att registrera obehagliga fakta om en själv. Kan ni låta ”anden sväva över vattnet”, som det står i berättelsen om det egna esoteriska arbetets början i Första Moseboks första kapitel? Ni minns hur vårt vanliga tillstånd av sömn beskrivs: ”Och jorden var öde och tom, och mörker var över djupet, och Guds Ande svävade över vattnet. Och Gud sade: ’Varde ljus; och det vart ljus.’” Vad är ljuset? Det är esoteriken: det är esoteriska ideer. Det är detta arbetes ideer, som är esoterik. När en människa, som har rätt magnetcentrum, först möter detta arbetes ideer, är hon själv ”jorden som var öde och tom”. Självakttagelse, som göres ärligt från kännedomen om detta arbetes ideer, släpper in *ljus* i detta ens eget inre mörker, detta inre kaos. Det är så själviakttagelsen definieras i arbetet, ty det säger att själviakttagelsen ”släpper in ljus” i en själv och tillägger att det är mycket som kan ske i mörker, liksom vissa kemiska processer, som inte kan försiggå i närvaro av ljus. Ljuset är medvetenheten. Detta är begynnelsen av den möjliga inre förvandling av människan som all esoterisk undervisning, evangelierna och detta arbete inräknade, alltid talat om århundradena igenom.

* * *

Sedan vi nu talat om själviakttagelsen från några av de viktigare arbetsideernas ståndpunkt, låt oss nu tala om den i den skala enligt vilket förra föredraget hölls. I detta föregående föredrag sades bland annat att man för att iakttaga sig själv måste dela upp sig i den som iakttar och det som iakttas och att jagförnimmelsen eller *medvetenheten* alltmer måste förläggas till *den som iakttar*. Det vill säga, det iakttagande jaget måste så långt som möjligt vid tillfället ha förnimmelsen av ”jag” och det iakttagna bemötas med förnimmelsen av ”icke-jag”. Ni vandrar omkring i livet och iakttar därunder hus och människor och träd och så vidare och förknippar inte nödvändigtvis dessa med förnimmelsen av ”jag”. De är inte ”jag” för er. Men samma uppdelning måste ni göra i det inre. Det som ni iakttar i det inre är ”icke-jag” på samma sätt som de hus, människor och så vidare ni iakttar i det yttre tydligtvis är ”icke-jag”. Vi är icke identifierade med de ting vi ser utom oss, men vanligen är vi identifierade med allt som sker inom oss – alla tankar, känslor, stämningar, begär och så vidare. Självakttagelse i arbetets mening är att *skilja* det iakttagande jaget från det detta iakttar hos en själv. Till

exempel kan ni iakttaga känslan av begynnande vrede. Ni kan iakttaga de tankar som är förbundna därmed. Om er jagförnimmelse är starkare hos det iakttagande jaget än den är hos det iakttagna, så får er vrede och de tankar som beledsagar denna inte full makt över er. Hela detta inre skeende *kan* då dö bort. Men antag att något självrättfärdigande skenjag träder in på scenen och säger att er vrede är berättigad. Vad händer då? Svara själva på frågan! Om ni aldrig verkligen iakttagit *er själva*, kan ni inte svara. Men om ni har det, vet ni exakt vad som händer. Men den redan nämnda svårigheten kvarstår – enda skillnaden är att envar inbillar sig att han är en enda människa, en enhet, och inte kan inse att han inte är en enda människa, och att envar inbillar sig att han känner sig själv. Det krävs långvarigt arbete och stor ärlighet och i synnerhet en hög värdering av arbetet och dess mening, om man skall inse att man inte är en utan många skenjag. Läran om de många skenjagen är en stötesten för alla. Likväl är den sann och är den hemlighet som gör det möjligt för oss att förändras. Kom nu ihåg att om ni identifierar er med ett skenjag hos er, ger ni detta kraft och skänker ni detta er egen sanktion. Det vill säga, det ställer ut checkar i ert namn. Säkerligen känner somliga av er igen obehagliga eller snarare illasinnade skenjag. Om ni identifierar er med dem, blir de ni. Ni *vill* dem. Så snart ni sträcker ut er vilja till att äga något, så snart ni omfattar något med ert begär, är detta detsamma som ni själva, och sedan är det verksamt hos er som ni själva och ni tror på det.

Nu skall jag anföra denna fråga: ”*Hur kan vi använda de iakttagelser vi gjort av oss själva?*” Det är en mycket intressant fråga. Jag skulle vilja höra vad ni tänker om denna.

III – Att iakttaga skenjag

Efter en viss tid i arbetet borde en människa kunna alldeles klart igenkänna några skenjag hos sig själv. Hon är givetvis oförmögen att göra detta, om hon alltjämt står under det inbillade jagets påverkan, ty i så fall har hon illusionen om att vara ett enda jag, en enhetlig människa, ett bestående jag. Detta hindrar henne då att ens börja på allvar söka efter skenjag hos sig. Men som ni vet lär arbetet att personligheten består av ett stort antal skenjag, som alla kallar sig ”jag” och vid olika tillfällen tar makten över oss. Då är vårt liv överlämnat till ett stort antal för oss okända människor, som lever inom oss och på oss, och några av dessa kan vara önskvärda, men de flesta icke önskvärda. Vanligen ser vi inte dessa människor, då vi misstar dem för oss själva. Om ni tänker på det, framstår detta såsom en egendomlig illusion. Egentligen borde ni ständigt tänka på det och märka hur det fungerar. Då kanske ni kan börja genomskåda tricket, se hur sligt och enkelt det är.

Somliga av våra skenjag är mycket farliga och borde aldrig få vare sig tala genom oss eller kalla sig ”jag”. Men detta är mycket lättare sagt än gjort. Somliga skenjag är farliga på ett sätt, andra på ett annat sätt. Låt oss taga misstänksamma skenjag som ett ytterlighetsexempel. Dessa skenjag hör till våra farligaste. De har en utomordentlig förmåga att binda en människa vid sitt inflytande. Deras verkan består i att förvanska saker och ting eller snarare förknippa dem på ett annat sätt. Deras yttringar i tankecentret är mycket svårgripbara. De flyttar om fakta, så att dessa överensstämmer med deras centrala teori – det vill säga med misstänkens innehåll. De ändrar tingens inbördes ordning i minne och tanke, så att allt synes underbygga och bekräfta teorin. På detta sätt bygger de upp ett organiserat tankesystem – inte ett sanningssystem utan ett lögn-system. I känslacentret framkallar de sina egna särskilda känslor, som är skilda från svartsjuka, avund, hämndgirighet eller hat och alstrar liksom alla destruktiva känslor en egendomlig upphetsning. De misstänksamma skenjagens verkan är sådan att de på kort tid sprider sig liksom en jäsning åt alla håll inom oss och fixerar tankens och känslans material, liksom får det att stelna. De påverkar även rörelsecentret, ger upphov till smygande eller skyggt beteende, underliga hämningar i kroppsrorelserna och liknande. Misstanken drar ner allt på lägsta nivå och är därför nära förbunden med ”synden mot den helige ande”, som nämns i evangelierna och syftar på detta att se det värsta hos allt och alla. Misstänksamma skenjag tycker om att föra samtal viskande, vilket ni kan se om ni märker dem i aktion.

Nu är det så att arbetets idé består i att göra ett enda stort iakttagande jag, som står utanför personligheten och tar fotografier av personlighetens alla skenjag. Ju fler fotografier ni tar, desto starkare blir det iakttagande jaget och desto fler möjligheter får ni att komma in i ett nytt liv befriat från det gamla livets tvång och vanor. Men frånsatt att det är svårt att alls taga några fotografier, åtminstone att börja med det, blir det senare tydligare att somliga av skenjagen är ytterligt svåra att fotografera. Så är det på grund av deras hypnotiska kraft över oss. Kom ihåg att alla skenjag är specialiserade – det vill säga av olika slag. Ett skenjag tycker om något visst, ett annat något annat. Ett tycker om att säga och göra något bestämt, ett annat något helt annat. Och så vidare. Till somliga av dessa skenjag känner vi oss mer dragna än till andra. Deras inneboende hypnotiska kraft är större. Detta gäller i synnerhet misstänksamma skenjag. Dessa skenjag finns hos alla, kanske spelar bara en liten roll eller kan antaga mycket större proportioner. De hör till de mest subjektiva av skenjagen och kan till sist använda det formativa centrets tankeförmåga för sitt eget syfte, så att människan ifråga börjar leva i en annan inre värld hon själv upfunnit, helt skild från den objektiva eller verkliga situationen. Varje skenjag gör så att säga en liten kortvarigt existerande värld, som vi övergår till, när vi identifierar oss med detta skenjag, men misstänksamma skenjag, om vi samtycker med dem och när dem med viljan, invaderar hela det inre livet och ordnar om det till ett annat liv, en *bestående* värld, ett helvete.

Det iakttagande jagets förmåga att icke identifiera sig med vad det iakttar varierar med det slags skenjag det iakttar. Ni måste alla ha märkt detta. Misstänksamma skenjags hypnotiska kraft är liksom svartsjuka, hämndlystna eller avundsjuka skenjags kraft så stark att den ofta övervinner det iakttagande jagets självständiga kraft. Det vill säga, det iakttagande jaget identifierar sig då med vad det iakttar. Detta sker dock inte så lätt, om det iakttagande jaget har många starka tankar om arbetet bakom sig – det vill säga några bestämda arbetsjag – och även starka känslor. Men när människor bara tar ett slapt grepp om arbetet, ja om hela esoterikens idé, och på ett ytligt sätt och därför egentligen sätter mycker litet värde på dessa ting, blir det iakttagande jaget mycket svagt och utan stöd och övervinns lätt av en starkare kraft, liksom en liten båt utan köl, roder, segel, kompass eller styrman. Om iakttagande jaget är svagt, beror det på människans oförmåga att inse vad arbetet handlar om, och om man icke inser vad arbetet handlar om, betyder det att man inte försöker tänka på det. Esoteriken genom tiderna är något mycket stort. Man kan inte få ett grepp om den med små ytliga skenjag. Bäst är att inte ens försöka göra det.

Låt mig säga ännu en sak om detta ytterlighetsexempel rörande misstänksamma skenjag. Ju mindre man inser *sin egen svekfullhet*, desto mer böjd är man att misstänka andra. Lösningen består i att inse att dessa misstänksamma skenjag bildats genom långvarig vana, att man kan skilja sig från dem och inte ansluta sig till dem, inte tro på dem, inte samtycka med dem. Om man håller med vartenda skenjag, som för stunden gör sig gällande hos en, arbetar man förstås inte och förstår man inte vad arbete med en själv betyder. Arbete med en själv betyder att man går in i ett nytt sätt att leva – att leva inom en själv medvetet i stället för mekaniskt. Det betyder att arbeta mot sina sätt att mekaniskt reagera på allt och liknande sådant. Arbete med en själv betyder helt enkelt *arbete med en själv*. Detta börjar när ni iakttar er själva och börjar inom er se olika skenjag, som har förtryckt och förslavat er hela ert liv. Men allt detta är omöjligt, om ni inbillar er att ni är *en enda* människa.

En annan uppsättning skenjag bygger på förtal. Deras verksamhet och faktiskt förtjusning består i att på olika sätt förtala, nedsvärta eller förvränga. Detta utgör i arbetet allmänt sett en dålig avart av felaktigt tal. Deras styrka är olika hos olika människor. När de är starkt uttalade, måste människan ifråga kämpa för att se dem och skilja sig från dem med all den vilja och all den önskan hon äger. De är mycket farliga skenjag, emedan de till sist verkar emot människan själv – det vill säga vänder sig emot henne och drar, förtalar *hennes* och i det inre drar ner henne, så att hon hindras från att förstå, förtalar allt hon söker göra, även det alldeles ärliga. Minns att det finns en grund till att djävulen i evangelierna kallades *Förtalaren*. Försök iakttaga när ni

förtalar, både i tanke och i ord, och märk och minns det och försök se att det är vissa skenjag hos er som gör det och märk vad det är de vill säga och njuta av och hur det kommer sig att de väcks till liv hos er och blir verksamma. Med skenjag, som hör till misstänksamhetens, förtalets, hatets, hämndlystnadens, avundens, svartsjukans områden, måste man kämpa hela livet. Insikten att man *inte behöver sälla sig* till dessa olika vanemässiga skenjag är gryningen till ett nytt liv. Det är början till förståelsen av vad eget arbete innebär. Ja, så är det faktiskt. Ingenting känslösamt eller dåraktigt avses här. Men denna gryning kommer inte så länge man fattar sig själv som en enda och lever under den hypnotiska makt som utövas av "det inbillade jaget", vilket är en mantel för alla de olika skenjag som lever inom er och bäres av dem alla i tur och ordning. Minns att hemligheten ligger i att se dessa skenjag såsom *icke-jag*. Om man fattar dem såsom "jag", kan man ingenting utträta. Då står man på den bräda man försöker lyfta – och det är ju omöjligt. Man står då i vägen för sig själv.

Låt oss nu tala om olika slags skenjag, varav somliga också kan vara mycket viktiga. För en tid sedan talade vi om oro och om skenjag som oroar sig. Dessa bildar hos de flesta människor en stark grupp skenjag. Deras verksamhet är mycket intressant att iakttaga. Deras enda syfte är att bringa en ur fattningen och göra en nedslagen eller oroad. De leder till intet annat. De är alldeles värdelösa liksom så många andra av våra skenjag. Men man måste genom omedelbar och ihållande själviakttagelse själv märka vad det är de gör och säger och vilket deras huvudsyfte är. Skenjag som vållar oro verkar på två huvudsakliga sätt. Ni har alla era skenjag som oroar sig, ängslar sig – för vad andra tycker, för affärer, för pengar, för hälsan och så vidare. Och ni måste möta andra människors bekymrade skenjag. Försök se om så bara ett enda ängsligt skenjag hos er själva, studera det, se hur det älskar att suga musten ur er och inte leder någon vart. Då kan ni få se andra. Och märk hur somliga av era skenjag ansluter sig till arbetet. Då börjar ni oroa er för arbetet på ett eller annat vis, oroa er för hur väl ni arbetar eller om ni alls arbetar och så vidare. De är alla mycket små skenjag som bor i mycket små delar av centra. De upphör så snart vi kommer på att rikta uppmärksamheten. Vi kan inbilla oss att ängsliga skenjag har något slags förman, som spanar efter arbetsuppgifter att ge dem. Om man inte kan se sina egna ängsliga skenjag, lägga märke till sådana hos andra – hur så snart ett bekymmer är över de ordnar det så att de har något annat att ängsla sig för. Dessa skenjag föröder människornas kraft, utmattar dem och vållar dem sjukdomar. De har tagit överhand hos västerlänningarna.

Låt oss nu dryfta sådana skenjag som tycker om att försvåra och trassla till saker och ting. De utgör en betydande grupp av sinsemellan ganska olika skenjag. Deras mål är förstas inte att hjälpa er utan att göra allt utomordentligt svårt. De har sin förtjusning i att missförstå allt. De finner nöje i att fästa er uppmärksamhet på oviktiga ting, i att försena er – i synnerhet "sista-minuten-jag", som hr Ouspensky en gång kallade dem, skenjag som framträder på scenen just när ni måste ge er av för att hinna med ett tåg eller dylikt. Betrakta åter sensationslystna skenjag – skenjag som älska att ställa till ett uppträde, hetsa upp sig intill hysteri. Deras mål är att överdriva allt, och när de uttrycker sig genom rörelsecentret, tycker de om att skrika eller göra våldsamma rörelser. I tankecentret vrålar de "färdiglagade fraser", såsom: "Jag står inte ut med det här längre" eller "Nu är måttet rågat". De framkallar tillstånd av ursinne, som återigen bara utmattar och försvagar nervsystemet. De är våra fiender. Det är bara det att folk tycker om dem.

Ni måste inse att väldigt många skenjag – egentligen de flesta – är emot er och vill förgöra er på varjehanda sätt, öppet eller mer i det fördolda. Det är därför vi bör vara vakna *gentemot oss själva*. Om negativa skenjag, som ofta är synnerligen utstuderade och farliga, skall jag inte tala i detta föredrag. Det enda jag skall säga är att negativa skenjag utgör en mycket stor del av vårt inre liv och att de alltid förtär vår kraft och försvagar oss, både i livet och för arbetet. Det är bara ett som kan kämpa för oss här, och det är arbetet självt – och det kämpar för oss bara efter måttet av hur vi värdesätter det. Liksom alla andra slags skenjag skapas de negativa skenjagen av det mekaniska livet. I egenskap av tredje kraft håller mekaniska livet dem vid liv. Arbetet är en motriktad tredje kraft, vilken försvagar alla skenjag som mekaniska livet

bildar utom dem som kan förstå esoteriska ideer – det vill säga, dem som börjar förstå att det finns ett annat sätt att leva och tänka och värdesätta och känna och handla och vill omtolka allt som händer oss enligt ett annan uppsättning ideer. Märk återigen skenjag, som tycker om att vara sjuka och att draga på oss sjukdom. Sjukdomsvana kan bildas tidigt, och det betyder att det bildas en grupp skenjag, som vill intaga scenen så ofta som möjligt. De vill göra er sjuka. Hr Gurdjieff brukade lära att åttio procent av våra sjukdomar har en dylik psykologisk orsak – det vill säga beror på skenjag, liksom hos drogberoende människor de skenjag, som bildas och näres av beroendet, söker behärska och förgöra dessa människor. Spana nu efter olika slags skenjag och försök iakttaga dem i praktiska livet. Alla skenjag är specialiserade. Mer eller mindre beständiga skenjag bildar grupper, och dessa kan bilda ”personligheter”. Till exempel kan en läkares varjehanda medicinska skenjag vara sinsemellan olika men tillsammans bilda en ”personlighet” inom den större, allmänna personligheten. En människas sociala skenjag, vilka framträder i umgänget med andra, uppför sig på liknande sätt. Och så vidare. Ofta finns det hos oss gagneliga skenjag, vilka bildats tidigare och vilka vi sedan inte när. Att inte nära dem är ett allvarligt misstag. Människor kastar ofta ganska tidigt bort sina bästa skenjag på detta sätt. De uppslukas av mekaniska livet och dess krav och anstränger sig inte att föröka vad de redan vunnit. Då blir det liksom när en trädgård får växa igen med ogräs – det vill säga med gagnlösa, torftiga eller negativa skenjag. Allt i naturen måste kämpa, anstränga sig. Djur och växter kan så vitt vi vet inte *anstränga sig psykologiskt*. Men vi vet att vi kan. Allt detta arbete är ansträngning – inte det slags ansträngning man gör, när man lyfter en tyngd, utan psykologisk ansträngning riktad mot denna inre värld som kallas *man själv*. Vi har specialiserade skenjag, som bildats av tidigare intressen, uppfostran och utbildning. Ett skenjag tycker om poesi, ett annat om matematik, ett tredje om musik, ett fjärde om att skriva, ett femte om att läsa och så vidare. När vår första uppfostran och skolgång är avslutade, försvagas många av dessa skenjag och vissnar, emedan de inte näres med uppmärksamheten – det vill säga, vi gör inga ytterligare ansträngningar med avseende på dem. Att rikta medveten uppmärksamhet på något kräver ansträngning. Uppmärksamhet, vilja och medvetenhet hänger mycket nära samman med varandra. När vi väl börjat vår andra uppfostran och skolgång – det vill säga, arbetet – bör vi alla i någon mån veta när vi skall anstränga oss i samband med användbara skenjag. Om vi då märker att vi inte anstränger oss, så försöker vi iakttaga vad det är för skenjag som hindrar oss från att göra det. Detta är att se ”andra kraften” hos oss själva – det vill säga den kraft som motstår vår ansträngning. När vi på länge inte besökt goda och användbara skenjag, förlorar de så att säga modet. Det är i stort sett detsamma i det inre som i det yttre. Vad jag menar är att man vad gäller sina olika skenjag bör arbeta också med goda skenjag. Det handlar inte bara om att arbeta med de dåliga. Arbetet har två sidor. Det går på två ben. När ni iakttar verkligt goda och gagneliga skenjag, som vill veta, vill lära mera, försumma dem då inte. Och detta skall tillämpas på arbetsjagen. Ni kan inte arbeta med dåliga skenjag, om ni försummar de skenjag som hör till arbetet – det vill säga, om ni inte håller dem vid liv med tanke, känsla och ansträngning. Det är nödvändigt att stärka arbetsjagen inte bara genom att ni minns vad det är ni håller på med, utan också genom att återförstå arbetets esoteriska ideer, om och om igen, och ständigt återlära och återinse vad arbetet innebär, tills det blivit liksom himlen ovanför er. Detta stärker det iakttagande jaget, vilket slutligen leder till ”det verkliga jaget”. När detta nås, har denna världen, som naturligtvis egentligen är en skola, fyllt sin uppgift och har ni fyllt er uppgift med avseende på den. Men detta mål är oss för närvarande mycket avlägset.

* * *

Nu till den fråga som ställdes i slutet av det föredrag som hölls förra gången: ”Hur kan vi använda de iakttagelser av oss själva vi gjort?” Låt mig först säga att ni måste inse att ni ingenting kan göra med avseende på att *förändra* er själva, såvida ni icke *iakttar* er själva.

Själviakttagelse måste föregå all självförändring. Ni kan icke ändra det ni icke iakttar. Att iakttaga något hos en själv är att känna det. Därmed begynner självkänndomen, och första steget i självkänndomen är att se att man icke är *en enda*. Om ni ingenting vet om er själva och om era många skenjag, hur kan ni då förändra er själva? Ni måste mycket klart uppfatta vad som här menas. Jag ber er att diskutera denna punkt senare.

Jag skall nu anföra fem svar på den tidigare ställda frågan:

- (1) De iakttagelser vi gjort hjälper oss att ha ett *mål*. De ger oss kraft att arbeta vidare.
- (2) Våra iakttagelser börjar skapa ett *arbetsminne*. De får en alarmklocka att ringa nästa gång händelsen inträffar. Vi kan nästa gång iakttaga detsamma djupare. De ökar *medvetenheten*.
- (3) Ens själviakttagelse samlar skenjag runt det iakttagande jaget. Detta blir ett steg mot inre avskiljande. (Detta svar är dunkelt.)
- (4) Våra iakttagelser gör oss mindre mekaniska nästa gång.
- (5) Våra iakttagelser hjälper oss att se vårt vara.

Nicoll, ss. 302–317

Ur Mahatmabreven till A. P. Sinnett

Ett brev av K.H.

Strängt privat och förtroligt

Min tålmodige – vän: – I går lät jag posta en kort not till Er, och den beledsagas av ett långt brev till Hume – jag lät rekommendera det någonstans i Centralprovinserna genom en lycklig, *fri* vän. I dag blir det ett långt brev till Er själv, och det är avsett att beledsagas av ett upphävande av *jeremiader*, en sorglig historia om ett nederlag, vilken kanske får Er att skratta såsom min klumpige Broder eller kanske icke – men vilken får mig att känna mig såsom poeten, som ej kunde sova gott,

”Då hans själ fått för mycket ljus
Under ögonlocken för natten.”

Jag hör Er halvhögt yttra: ”Vad i all världen *menar* han!” Tålmod, min bästa anglo-indiske vän, tålmod, och när Ni fått höra om min stygge, mer än någonsin skrattande Broders vanhedrande uppförande, skall Ni tydligt se varför jag nått därhän att jag beklagar att jag i Europa smakat frukten av kunskapens träd på gott och ont i stället för att stanna kvar i Asien, i all *sancta simplicitas* av okunnigheten om *era* seder och bruk, ty då – hade också jag flinat!

Jag undrar vad *Ni* skall säga, när ni fått höra den förskräckliga hemligheten! Jag längtar efter att få veta det, för att befrias från en mardröm. Om Ni nu mötte mig för första gången, i Ert Simlas mörka gränder, och avkrävde mig *hela* sanningen, skulle Ni få höra mig säga Er den, synnerligen ogynnsamt för mig själv. Mitt svar till Er skulle påminna världen – om Ni vore grym nog att upprepa det – om det bekanta svar Warren Hastings gav ”Hund-Jennings” vid dennes första möte med den förre guvernören efter återkomsten från Indien! ”Min käre Hastings” – frågade Jennings – ”är det möjligtvis så att Ni är den store skurk Burke säger och hela världen är böjd att tro?” – ”Jag kan försäkra Er, Jennings,” blev det sorgsna och milda svaret, ”att även om jag ibland tvangs att för Kompaniets skull synas vara skurk, var jag det aldrig för min egen skull.” Jag är W.H. för Brödraskapets synder. Men till fakta.

Naturligtvis vet Ni – den ”G.D.” har nog sagt Er det – att när vi antar *kandidater* till chelaer, ålägger sig dessa tysthetslöfte rörande varje order de kan få mottaga. Man måste visa sig lämplig för *chelaskapet*, innan man kan finna ut huruvida man är lämplig för *adeptskapet*. Fern genomgår en dylik provotid, och det är en präktig röra de ställt till för mig mellan sig! Som Ni redan vet av mitt brev till Hume, intresserade han mig inte. Jag visste inget om honom utöver hans anmärkningsvärda förmåga, hans förmåga av klåradiens och klårvoajans och hans ännu mer anmärkningsvärda målmedvetenhet, starka vilja och annat dylikt. Efter att i årtal varit en lösaktig, omoralisk person – en krogens Perikles med ett ljuvt leende åt varje gatans Aspasia, hade han fullständigt och plötsligt bättrat sig, sedan han gått in i Teosof. Samfundet, och M. tog sig an honom på allvar. Det är icke min sak att säga ens Er hur mycket av hans visioner som är sanning och hur mycket som är hallucination eller måhända rent av påhitt. Det måste vara så att han kollrat bort vår vän Hume i avsevärd grad, eftersom mr Hume berättar de underbaraste skepparhistorier om honom för mig. Men det värsta i hela denna angelägenhet är följande. Han *kollrade bort* honom så väl, faktiskt, att fastän H. inte trodde ett ord, när Fern talade sanning, godtogs nästan varje lögn F. yttrade av vår aktade Ordf. för *Eklektiska* – såsom dagsens sanning.

Nu förstår Ni lätt att det är mig omöjligt att försöka rätta honom (H.), eftersom F. är M.:s chela och att jag inte har någon som helst rätt – enligt *vår* kod vare sig en juridisk eller social dylik – att träda emellan de två. Av de åtskilliga missförhållandena är emellertid detta det minsta. En annan av våra seder, vi iakttar när vi brevväxlar med yttervärlden, är att anförtro en chela med uppgiften att avlämna brevet eller övriga budskapet och, om icke absolut nödvändigt, aldrig skänka det en tanke. Mycket ofta är våra brev – såvida de inte rör något mycket viktigt och hemligt – skrivna med våra chelaers handstil. Sålunda var förra

året några av mina brev till Er *precipiterade*, och när den lätta och lediga precipitationen hejdades – ja, då behövde jag bara samla min tanke, intaga en bekväm ställning och tänka, och min trogne ”Arvlöse” behövde bara kopiera min tanke, varvid han bara någon gång gjorde ett fel. Åh, min vän, jag levde ett bekymmersfritt liv intill den dag, då Eklektiska började sitt svåra liv ... Hur som helst måste jag i år, av orsaker vi ej behöver nämna, utföra mitt eget arbete – hela detta, och jag har ibland svårigheter med det och blir otålig på det. Såsom Jean Paul Richter säger någonstans, är den svåraste delen av vår kroppsliga smärta den som är kroppslös eller immateriell, nämligen vår otålighet och villfarelsen att den skall hålla i för evigt ... Efter att en dag ha tillåtit mig handla som om jag led av en dylik villfarelse anförtrodde jag, i min troskyldiga själs oskuld, min brevväxlings helgd åt detta mitt *alter ego*, den stygge och ”härsklystne” gynnaren, Er ”frejdade”, som drog otillbörlig fördel av mitt förtroende för honom och försatte mig i den belägenhet, vari jag nu befinner mig! Den spjuvern skrattar sedan i går, och för att säga sanningen känner jag mig hågad att göra detsamma. Men jag befarar att Ni såsom engelsman blir skräckslagen av det oerhörda i hans brott. Ni vet att mr Hume trots sina fel är hittills absolut nödvändig för T. S. Jag blir ibland mycket irriterad över hans småaktiga känslor och hämndgirighet. Likväl måste jag finna mig i hans svagheter, vilka leder honom att i ena stunden reta sig på att tiden *ännu icke* är inne och i nästa stund på att det *redan* är middagstid. Men vår ”frejdade” är just inte av den åsikten. Mr Humes högmod och självuppskattning – han hävdar – önskar, såsom vårt talesätt lyder – att hela mänskligheten var idel två böjda knän för att göra *puja* inför honom; och han, M., tänker inte blidka honom. Han skall naturligtvis inte göra något för att avsiktligt skada eller ens reta honom; tvärtom avser han att alltid skydda honom, såsom han hittills gjort – men han kommer icke att lyfta lillfingret för att taga honom ur villfarelsen.

Hans arguments väsentliga innehåll sammanfattas i det följande:

”Hume skrattade och skrockade åt *verkliga, äkta* fenomen (vilkas framställande nära nog ådragit oss chohanens onåd) – blott och bart därför att manifestationerna inte hade skisserats av honom själv, inte heller hade framställts för hans ära eller inkom till hans gagn. Och låt honom nu känna sig lycklig och stolt över mystiska manifestationer av hans egen tillverkning och skapelse. Låt honom håna Sinnett ur djupet av sitt eget högmodiga hjärta och rent av genom att kasta ut antydningar till andra – att också han, Sinnett, knappast var lika gynnad. Ingen har någonsin försökt sig på ett *avsiktligt* bedrägeri, och ingen skulle heller tillåtas försöka något dylikt. Allt gjordes så att det skulle gå sin naturliga, vanliga gång. Fern är i händerna på två förslagna – ’tröskelns väktare’, såsom Bulwer skulle kalla dem – två dugpaer, som vi håller oss med att utföra vårt renhållningsarbete och att draga fram de latent laster – om det finns några sådana – ur kandidaterna; och Fern har visat sig vara på det hela taget långt bättre och mer moralisk än han antogs vara. Fern har gjort endast vad han tillsades göra, och han håller tungan i styr, emedan det är hans första plikt. Vad gäller det att han gör sig till för Hume och låtsas både inför sig själv och inför andra att vara en skådare, är ingen verklig skada skedd annat än för honom själv, eftersom han förmått sig själv att tro det och det är blott vissa detaljer som verkligen kan sägas vara uppdiiktade eller, för att uttrycka det mindre mildt, smålögner. Humes svartsjuka och stolthet kommer alltid att stå honom i vägen, hindra honom att svälja sanningen ens såsom ett dekorativt påhitt, och Sinnett är klipsk nog att mycket lätt kunna skilja mellan Ferns verkligheter och drömsyner. ... Varför skulle då jag eller du eller någon annan”, avslutar M., ”ge någon råd som säkert inte tar emot det eller, vilket är ännu värre, ifall han får helt klart för sig att han tillåtits göra sig till åtlöje, ännu säkrare blir en oförsonlig fiende till Samfundet, Saken, de mycket lidande grundarna och allt. Låt honom då, alldeles ensam ... Han kommer inte att vara tacksam för att Han kommer att glömma att ingen annan än han själv bär skulden; att ingen någonsin viskat honom ett enda ord, som kunde ha lett honom till sina ytterligare villfarelser; utan han kommer att ännu häftigare angripa dessa *gossar* – adepterna – och han kommer att offentligen kalla dem

bedragare, jesuiter och charlataner. Du (jag) gav honom ett enda äkta pukka-fenomen – och detta borde tillfredsställa honom rörande möjligheten av allt annat.”

Så resonerar M., och vore jag icke indirekt inblandad i detta *quid pro quo*, skulle även jag göra det. Men nu, på grund av det som denna lilla dubbelspelande apa – Fern – *planterat*, tvingas jag störa Er för ett vänligt råd, eftersom *våra seder* inte är *era seder* – och omvänt.

Men se nu vad som hänt. Hume har nyligen fått åtskilliga brev från mig, och jag hoppas att Ni vänligen följer mig, när jag omtalar de olika öden och skiften som tre av dem vederfors, alltsedan han mottog dem på ett omedelbart sätt. Försök även att väl förstå situationen och därmed inse *min* belägenhet. Eftersom vi hade tre chelaer i Simla – två regelrätta och en icke-regelrätt – kandidaten Fern, uttänkte jag den olycksaliga idén om att *spara kraft*, att hushålla, som om jag hade en ”sparbank”. Sanningen att säga sökte jag så långt som under omständigheterna var möjligt att avskilja det misstänkta ”högkvarteret” från varje fenomen som framkallades i Simla; alltså från den brevväxling som skedde mellan mr Hume och mig själv. Såvida ej H.P.B., Damodar och Deb helt *bortkopplades*, kunde vad som helst hända eller icke hända. Det första brevet – det som påträffades i drivhuset – gav jag M. att lämnas i mr Humes hus av en av de båda regelrätta chelaerna. Denne gav det till Subba Row – ty han måste träffa honom denna dag. S.R. vidarebefordrade det på det vanliga sättet (postade det) till Fern med anvisningen att antingen lämna det hos mr Hume eller sända honom det med posten, ifall han befarade att mr H. skulle fråga honom – eftersom Fern *inte kunde*, inte hade rätt att svara honom och således skulle tvingas fara med osanning. Flera gånger hade D. Kh försökt taga sig in i Rodney Castle men varje gång lidit så svårt att jag sade åt honom att avstå. (Han bereder sig för initiation och kunde lätteligen misslyckas på grund av detta.) Nåväl, Fern postade det *inte*, utan skickade en vän – sin dugpa – att lämna det i huset och denne lade det i drivhuset omkring kl två på morgonen. Detta var *till hälften* ett fenomen, men H. fattade det som ett helt sådant och blev alldeles rasande, när, såsom han trodde, M. vägrade att hämta hans svar på samma sätt. Sedan skrev jag för att trösta honom och sade honom så tydligt jag kunde säga det utan att bryta M.:s förtroende med avseende på Fern att D.K. ingenting kunde göra för honom för närvarande och att det var en av Moryas chelaer, som hade lagt brevet där osv. osv. Jag tror att antydning var alldeles tillräckligt vid och att intet *bedrägeri* förövades. Det andra brevet, tror jag, kastades på hans bord av Dj. Khool (vilken namns verkliga stavning är Gjual men inte så uttalas) och att, eftersom det utfördes av honom själv, det var ett *pukka*-riktigt fenomen och att Hume inte hade någon anledning att klaga. Flera skickades honom på olika sätt – och han kan vara viss om en sak: hur vanliga de medel än är, med vilka breven når honom, kunde de bara genom något fenomen nå Indien från Tibet. Men detta tycks inte beaktas av honom. Och nu kommer vi till den verkligt *dåliga* delen av det, en del vilken jag skyller helt och hållet M. för att ha tillåtit och från vilken jag fritar Fern, *som inte kunde rå för det*.

Givetvis förstår Ni att jag skriver detta i *sträng förtrolighet* och förlitar mig på Er *heder* att Ni inte skall svika Fern, vad som än händer. Gossen leddes faktiskt (och jag har mycket uppmärksam samt granskat saken) att göra sig skyldig till ett avsiktligt *jesuitiskt* bedrägeri snarare genom Humes ständiga förolämpningar, misstänksamma inställning och avsiktliga gliringar vid måltiderna och under arbetstimmarna än av några motiv till följd av slapphet i moraluppfattningen. Sedan säger M.:s brev (framställda av den vänskaplige dugpan, i verkligheten *ex-dugpan*, vilkens synder i det förflutna aldrig skall låta honom fullt sona sina missgärningar) tydligt: ”gör antingen så eller så eller på sådant sätt”; de *frestar* honom och förmår honom att inbilla sig att, när han inte skadar någon människa och när *motivet* är gott, varje handling blir laglig!! Jag blev sålunda frestad i min ungdom och hade nära nog två gånger givit efter för frestelsen men räddades av min onkel från att fastna i den gräsliga snaran; och detsamma blev den *frejdade* – som är en *pukka*-renlärig ockultist och med religiöst nit håller sig till de gamla traditionerna och förfarandena; och detsamma skulle envar av er, hade jag samtyckt till att antaga er till chelaer. Men eftersom jag från första början var medveten om vad ni skulle ha bekänt, i ett brev till

H.P.B., nämligen att det för den bättre klassen av europeiska intellekt låg något ytterligt motbjudande i tanken att prövas, att utsättas för prövning, har jag därför alltid avstått från att antaga mr Humes ofta uttryckta erbjudande att bli en chela. Detta kan måhända ge Er nyckeln till hela situationen. Detta är emellertid vad som hände. Fern hade genom en chela mottagit ett mitt brev med uppmaningen att *omedelbart* befordra det till adressaten. De skulle just intaga frukost, och ingen tid fanns att förlora. Fern hade kastat brevet på ett bord och borde ha lämnat det där, emedan det då icke torde ha funnits någon anledning för honom att *ljuga*. Men han var retad på H., och han tänkte ut ett annat påhitt. Han placerade brevet i vecken till den serviett som var avsedd åt mr Hume, som vid frukosten tog upp den och händelsevis skakade ut brevet, så att det föll på golvet, som synes till ”Moggys” stora förskräckelse och Humes belåtna överraskning. Men hans gamla misstänksamhet återinfann sig hos honom (en misstänksamhet han alltid hyst, alltsedan jag skrev till honom att mitt första brev fördes in i växthusen av en M.:s chela och att min chela inte kunde göra mycket, ehuru han i osynligt tillstånd tidigare besökt husets varje del. Hume ser Fern rakt i ansiktet och frågar honom, om det var *han som* hade lagt det där. Nu har jag framför mig hela bilden av F.:s hjärna vid detta tillfälle. Det finns en hastig blixtn i den – ”detta räddar mig ... för jag kan svära på att jag aldrig lade det där” (menande den fläck på golvet, där det fallit) ”Nej” – svarar han dristigt – ”jag har aldrig lagt det DÄR” – tillägger han mentalt. Sedan en vision av M. och en känsla av intensiv tillfredsställelse och lättnad av att inte ha gjort sig skyldig till en klar lögn. Virriga bilder av några jesuiter han känt, av hans lilla barn – en osammanhängande tanke om hans rum och strålar i mr H.:s trädgård etc. – icke en enda tanke om *självedrägeri*! Vår vän lät då verkligen *lura sig* bara en gång, men jag skulle betala vilket pris som helst, kunde jag blott *återkalla* händelsen och ersätta mitt brev med någon annans budskap. Men Ni ser i vilken belägenhet *jag* försatts. M. säger mig att han ger mig *carte blanche* att säga *Er* vad jag än önskar, men han vill icke att jag säger ett ord till Hume; ej heller skulle han någonsin förlåta *Er* – säger han – om Ni ginge emellan straffet för Humes högmod och *ödet*. Fern skall egentligen inte klandras för sin tro att detaljerna ej är av någon betydelse så länge som resultatet uppnås, eftersom han uppfostrades vid en dylik skola och Sakens bästa ligger honom varmt om hjärtat, medan hos Hume däremot självskheten och självupptagenheten är de främsta och egentligen enda drivkrafterna. ”Självupptagen filantrop” är ett uttryck, som målar hans porträtt i naturlig storlek.

Nu till öv. Chesney. Eftersom han verkligen och ärligen var vänlig nog att, som det synes, urskilja *något* i *Er* stackars, ödmjuka väns ansikte; ett intryck, som sannolikast hämtats ur djupet av hans fantasi snarare än ur något dylikt uttryck, som Ni säger, i Dj. Khoos eller M.:s alster – den förre kände sig ganska stolt och bad om tillåtelse att *precipitera* ännu ett dylikt porträtt åt öv. Chesney. Naturligtvis gavs tillåtelsen, även om jag skrattade åt tanken och M. sade D.K. att också öv. skulle skratta åt det han kommer att misstänka vara min fåfänga. Men D.K. ville försöka, och sedan gick han och bad om tillåtelse att själv överlämna det till öv. Chesney; en tillåtelse som självfallet chohanen vägrade ge honom, varvid han själv skarpt tillrättavisades. Men bilden var färdig tre minuter efter att jag givit mig godkännande, och D.K. tycktes oerhört stolt över den. Han säger – och han har rätt, tycker jag – att detta porträtt är det bästa av de tre. Ja, det gick den vanliga vägen, via Djual Khoos, Deb och Fern – H.P.B. och Damodar befann sig båda i Poona vid denna tid. M. övade och prövade Fern i att framställa ett fenomen – givetvis ett *äkta* dylikt – så att en *pukka*-manifestation kunde framställas i öv. Chesneys hus av Fern, men medan Fern svor på att han behövde blott tre månaders förberedelse, visste M. att han aldrig skulle vara redo denna säsong – och jag tror inte heller att han är redo nästa år. Hur som helst anförtrodde han Fern det nya porträttet och sade honom återigen att det vore bäst att skicka det med posten, ty finge översten någonsin veta att Fern hade haft med det att göra, skulle han icke ens tro att det framställts med precipitation. Men D.K. ville ha det avlämnat omedelbart, och medan översten, såsom han sade – ”alltjämt hade Mästaren *het* i huvudet” – och Fern, den inbilske unge token, svarade, ”Nej, innan jag gör

något, som har med 'paketet' att göra, måste jag studera honom (öv. Chesney) fullständigare (!!). Jag vill den här gången erhålla högsta möjliga resultat vid första försöket. Av vad jag sett av författaren till "The Battle of Dorking", har jag inte kunnat få en tillfredsställande uppfattning om honom ... Far sade åt mig att vara hans 'ögon' och 'öron' – då han inte alltid har tid – jag måste finna ut vad det är för en person *vi har med att göra*!!

Då jag befarade att unge herr Fern kanske skulle lägga porträttet i vecken till öv. Chesneys "serviett" och framställa någon "andlig manifestation med sin fot", skrev jag samtidigt till Er från Poona genom Damodar och gav Er då vad jag tror vara en mycket klar antydning, som Ni naturligtvis inte förstod då men förstår nu. Under tiden, i går morse, kom D.K. och sade mig att Fern alltjämt hade hans porträtt och att han fruktade att något spratt hade spelats eller skulle spelas med det. Då väckte jag genast min alltför likgiltige broder ur hans oberördhet. Jag visade honom hur farlig situationen var, sedan den överlämnats åt en skrupelfri gosse, vilkens sinne för moral avtrubbats än mera genom "prövningarna" och bedrägeri, vilket han betraktat såsom nära nog lagligt och tillåtet, och väckte honom äntligen till handling. Ett telegram avsändes till Fern i M:s egen handstil, denna gång från Centralprovinserna (Bussawal, tror jag, där det bor en *chela*) med befallning till Fern att omedelbart skicka det paket han hade åt översten till hans adress per post – och vad jag ser, mottog Fern det i går, på förmiddagen enligt vår tid (tisdagen den 22). Och när Ni får höra talas om det, vet ni därmed *hela* sanningen.

Jag har strängeligen förbjudit att mina brev eller något som har med min verksamhet att göra någonsin lämnas till Fern. Således kan mr H. och Ni själv och vem som helst annars i Simla taga mitt *hedersord* på att Fern inte kommer att ha något mer att göra med *min* verksamhet. Men, min käraste vän, Ni måste lova mig obrottsligt och för min skull att aldrig andas ett ord om vad jag sagt Er till någon – allra minst *till Hume* eller Fern; såvida icke Fern med sina små lögner *tvingar Er* att hejda honom, i vilket fall Ni får bruka de medel Ni anser lämpliga för att tvinga honom att tiga, likväl utan att låta honom veta hur och *av vem* ni erfarit det. Använd fränsett detta kunskaps såsom Ni finner lämpligt. Läs mitt brev, som rekommenderades och skickades adresserat till Er från Bussawal i går – eller snarare mitt brev till Hume – noga och tänk noga efter, innan Ni skickar det till honom, ty detta brev kan hos honom framkalla ett raseriutbrott och såra hans stolthet och få honom att genast lämna Samfundet. Det är bäst att behålla det såsom ett medel mot framtida nödläge att bevisa för honom att åtminstone jag är en som inte tillåter att ens mina fiender besegras med *ohederliga* medel. Åtminstone är det så jag betraktar de medel som mr Fern synes vara alltför redo att bruka. Men framför allt, gode och trogne vän, tillåt Er icke att missuppfatta vårt stora brödraskaps verkliga hållning. Mörka och slingrande må för Ert västerländska tänkande de vägar synas, vilka våra kandidater vandrar och på vilka de föres till det stora ljuset – men ni skall bli den förste att gilla dem, när ni vet *allt*. Döm icke efter skenet – ty Ni kan därigenom begå en stor orättvisa och mista Era egna möjligheter att lära mera. Var endast vaksam och iakttag. Om mr Hume blott samtycker till att vänta, skall han få fler och långt ovanligare fenomen att tysta kritikerna med än han hittills fått. Öva Ert inflytande på honom. Minns att i november kommer den stora krisen och att september blir full av faror. Rädda åtminstone våra personliga förhållanden undan den stora ödeläggelsen. Fern är det underligaste psykologiska subjekt jag någonsin träffat på. Pärlan finns inuti och är sannerligen djupt dold av det föga tilldragande ostronskalet. Vi kan inte genast knäcka det, och vi kan inte heller kosta på oss att förlora dylika subjekt. *Skydda Er själv och skydda samtidigt honom för Hume*. Allmänt sett litar jag aldrig på en kvinna, ännu mindre än jag skulle lita på ett eko; båda är av kvinnligt kön, ty gudinnan Echo – liksom kvinnan – skall alltid ha sista ordet. Men med Er dam är det annorlunda, och jag tror fullt och fast att Ni kan anförtro henne det ovanstående – om Ni anser det lämpligt. Men se upp med stackars mrs Gordon. En utmärkt dam men skulle prata *ihjäl* själva Döden. Och nu slutar jag.

Er alltid trogne

K.H.

Vänligen se det icke som en komplimang – men tro mig, när jag säger att Era två Brev och i synnerhet ”Människans evolution” helt enkelt är YPPERLIGA. Frukta inga motsägelser eller inkonsekvenser.

Jag säger återigen – anteckna dem och skicka dem till mig, och Ni skall få se.

Jag ber Er, vänlige herre, att låsa in det dåraktiga brev, som i går skickades till Hume-sahib, i Er koffert och låta det ligga kvar där, tills det behövs. Jag säger Er att det kommer att vålla förtret och intet bättre. K.H. är alldeles för känslig – i Ert västerländska samhälle håller han på att bli en riktig fröken.

Er
M.

Noter

Detta brev skrevs den 23 augusti 1882.

Centralprovinserna i brittiska Indien omfattade de nuvarande delstaterna Madhya Pradesh, Chhattisgarh och Maharashtra. Huvudstaden var Nagpur.

”min klumpige Broder ... min stygge, mer än någonsin skrattande Broders vanhedrande uppförande” är skämtsamma syftningar på M. Dessa tvivelaktiga komplimanger återgäldar M. lika skämtsamt med ett precipiterat tillägg i slutet av detta brev.

”Poeten, som ej kunde sova gott, Då hans själ fått för mycket ljus Under ögonlocken för natten” är den inledande strofen i Elizabeth Brownings dikt ”A Vision of Poets”.

”att jag beklagar att jag i Europa smakat frukten av kunskapens träd på gott och ont” syftar på K.H.s vistelse och studier i Europa på 1850-talet.

Sancta simplicitas (lat.) – helig enfald.

Warren Hastings (1732–1818) var en brittisk kolonialtjänsteman i Indien, drivande kraft i förvandlingen av Brittiska Ostindiska Kompaniet, ”Kompaniet”, från ett företag med brittiskt statligt monopol på handeln med ”Ostindien” (en term med ett vidare begreppsnehåll än man i dag skulle anse, då det omfattade såväl Indien som Kina och alla länder däremellan) till en verklig kolonialmakt med armé, flotta, territoriell kontroll och skatteuppbörd. Warren Hastings var under tolv år generalguvernör och Bengalens faktiske härskare. Efter återkomsten till England åtalades han av parlamentet för högmålsbrott och delaktighet i penningutpressningar föröfvade i Indien. Rättegången, som väckte ett oerhört uppseende, drog ut på sju år och slutade med frikännande. Parlamentsledamoten från Irland Edmund Burke (1729–1797) var främsta drivande kraft i högmålsåtalet mot Hastings.

Det brittiska kolonialväldet i Indien var först begränsat till huvudsakligen Bengalen, del av sydostkusten och ytterligare några kuststäder men utsträcktes slutligen till hela Indien. Härunder avvecklades Kompaniet och förvandlades dess välde över Indien till en brittisk kronkoloni, varöver Storbritanniens monark från 1876 till 1948 var kejsare, i drottning Viktorias fall kejsarinna. Mahatmabreven kan ej rätt förstås utan insikt om att de äldre bröderna K.H. och M. i egenskap av indier var starkt negativt inställda till det brittiska främlingsväldet över deras land och därför kunde odla kontakter med sådana briter som var sympatiskt inställda till den indiska politiska saken, såsom ökande politisk representation för indierna – fullständig politisk självständighet, som indierna tillkämpade sig först år 1948, var vid denna tid utsluten – även i de fall dylika briter var alldeles olämpliga för lärjungaskap, såsom A. O. Hume. Bland de många och svåra skador, det brittiska väldet åsamkade indierna, kan nämnas förstörandet av den tidigt blomstrande indiska tillverkningsindustrin, i synnerhet textilindustrin. Omkring år 1750 stod Indien för 25 procent av världsproduktionen, men år 1900 för bara 2 procent. Britterna hindrade indisk textilexport och gynnade import av brittiska textilier. I stället för bomulls- och silkesodling införde briter odling av avsalugrödor. Indien förvandlades från begynnande industriland till jordbruksland. Miljoner indier svalt ihjäl på grund av denna avindustrialisering. Men inte bara indier drabbades av brittiska kolonialpolitiken

utan även kineser. Bland de nya grödor britterna tvang indierna att odla var opium, som de sedan sökte tvinga kineserna att importera, vilket lyckades först efter två krig, första opiumkriget 1839–1842 och andra opiumkriget 1856–1860. Att göra miljoner kineser beroende av narkotika, som britterna skaffat sig monopol på att sälja, visade sig bli en ytterst lukrativ affär.

Till och med James Mill (John Stuart Mills fader), som i sitt verk *The History of British India* (1817) inte gjorde sig större möda att dölja sitt djupa förakt för Indien, dess folk och kultur, medgav: ”Det uppgavs i vittnesprotokoll (år 1813) att Indiens bomulls- och sidenvaror fram till denna tid kunde säljas med vinst på den brittiska marknaden för ett pris från 50 till 60 procent lägre än för dem som tillverkades i England. Det blev följaktligen nödvändigt att skydda de sistnämnda med tullavgifter på 70 eller 80 procent av värdet eller med direkt förbud. Hade detta inte gjorts, hade dylika hindrande tullar och förordningar ej existerat, skulle fabriker i Paisley och i Manchester hejdats från början och kunde de knappast ha satts i gång igen ens med ångkraft. De skapades genom offrandet av de indiska tillverkarna. Hade Indien varit självständigt, skulle det ha vedergällt, skulle det ha belagt brittiska importvaror med tullavgifter och sålunda ha bevarat sin tillverkningsindustri för förintelse. Denna akt av självförsvaret tilläts icke Indien; det var utlämnat åt främlingen på nåd och onåd. Brittiska varor påtvingades det utan tull, och den utländske tillverkaren använde den politiska orättvisans arm för att undertrycka och slutligen strypa en konkurrent, med vilken han icke kunde tävla på lika villkor.” James Mill, *The History of British India*

Henry Constantine Jennings (1731–1819) var en engelsk antikvitetshandlare och -samlare. Han kallades allmänt ”Dog Jennings” (”Hund-Jennings”) efter att han i Rom förvärvat en sedermera mycket beundrad antik romersk skulptur av en hund med stubbad svans.

Den ”G.D.” betyder ”den Gamla Damen”, det vill säga H. P. Blavatsky.

W. Edmond Fern var en ung engelsman, född i Indien. Han tjänstgjorde som sekreterare åt A. O. Hume i Simla. Han gick in i Teosofiska samfundet och antogs av M. till lärjunge på prov men bestod inte provningarna.

Perikles (c:a 495–429) var en atensk statsman, talare och fältherre. Aspasia (c:a 470–400) var hans älskarinna, med vilken han hade sonen Perikles den yngre. Aspasia hade främlingsstatus i Aten och var därmed inte underkastad de stränga regler för offentligt framträdande som gällde infödda gifta atenskor, kunde därför röra sig fritt och hålla ett slags konversations-salong. Både Perikles och Aspasia var högt bildade men hade många fiender som förtalade dem, i synnerhet för deras förmenta lösaktighet.

Jean Paul Richter (1763–1825) var en tysk författare.

”Er frejdade” syftar på M. som så kallats i ett tidigare brev; se brev nr 1 av sju publicerade i denna tidskrifts höstnummer år 2015. ”Härsklystne” gynnaren är en satirisk pik åt Hume, som så kallat M.

Puja betyder ärebetygelse eller dyrkan (sanskritord). Uttalas med långt o som i ko, j med d-förslag (dj) och långt a som i sak.

”Tröskelns väktare” är en hänvisning till den i Edward Bulwer-Lyttons roman *Zanoni* skildrade, skräckinjagande uppenbarelse som ställde sig hindrande på lärjungens väg till visdomen, om han inte förvärvat tillräckligt mod och andra nödvändiga egenskaper. Laurency kommenterar ”väktaren” i *Livskunskap Ett*, kapitel 3.25 och i *Människans väg* 3.46.2

”De mycket lidande grundarna” syftar på Teosofiska samfundets båda grundare, H. P. Blavatsky och H. S. Olcott.

Pukka-fenomen. Pukka är ett hindiord, som betyder ”av god kvalitet, äkta”. Uttalas pakka med första a:et kort och det andra a:et långt. U:et i engelska stavningen motsvarar uttalet av u i till exempel engelska ordet ”but”.

Quid pro quo är latin, betyder ordagrant ”något för något”, varmed menas köpslagan.

Rothney Castle var namnet på A. O. Humes hem i Simla, nuvarande Shimla.

”Moggy” var mrs Hume.

George Tomkyns Chesney (1830–1895) var en brittisk överste, sedermera general, som ingick såsom militär representant i generalguvernörens över Indien råd och där sökte verka för reformer av indiska armén, bland annat att vidga indiers tillträde till högre officersgrader, något som inte sågs med blida ögon av dem som ville förbehålla dessa grader för briter. Chesney var även författare. Hans kortroman *The Battle of Dorking* (1871) är en livfull skildring i första person av hur tyskarna invaderar och besegrar England efter att först ha gjort detsamma med Frankrike. Berättelsen anses ha grundlagt invasionslitteraturens genre.

The Evolution of Man var en uppsats som publicerades i två delar i Blavatskys tidskrift *The Theosophist*, första delen i oktobernumret och andra delen i novembernumret 1882. Ett tredje ”Brev” om ”The Human Life Wave” (”Den mänskliga livsvågen”) trycktes i aprilnumret 1883.

Den av M. tillfogade noten – begynnande ”Jag ber Er, vänlige herre” – om att han anser K.H. vara ”en riktig fröken” kommenterar Laurency på följande vis i *Människans väg* 16.13.8: ”Medlemmarna av planethierarkien kunna skämta ganska kraftigt både med sig själva och varandra, ett bevis på strålande humor (sinne för proportioner). Så kunde M. vid ett tillfälle säga om K.H., att han var ’a regular miss’ på grund av vad M. ansåg vara alltför stor hänsynsfullhet i viss fråga.”

Allmänt kan sägas om detta brev att det ger flera värdefulla belysningar av de regler för rätt handling, som medlemmarna av hierarkin ålägger sig själva och sina lärjungar, och hur de prövar aspiranter och antagna lärjungar med avseende på iakttagandet av dessa regler.

**Till slut önskar red. alla läsare av Den Pytagoreiske Kuriren
en god fortsättning på hösten 2016 – ÅR 67 AQU.
och tackar hjärtligast för det stöd som influtit.**

**Pytagoras:
”Själviskhet och brist på självuppoffring
är de största hindren på vägen till adeptskapet.”**

Bilaga: Böcker från Foinix

ETERHÖLJET Efter äldre och nyare källor sammanställt av Lars Adelskog.

Denna bok handlar om människans fysiska energikropp, eterhöljet, även kallat eterkroppen, ljuskroppen och bioplasmakroppen. Boken gör en samlad framställning av några av de viktigaste delarna av den kunskap om eterhöljet som finns på skilda håll såväl i den äldre esoteriska kunskapstraditionen som i nyare forskning och erfarenhet. Bokens grundtanke är att eterhöljet är människans väsentliga fysiska kropp, viktigare än organismen i egenskap av formbildande matris, energigivare och förnimmelsecentrum, att organismen för sin existens, sitt liv och sina fysiska funktioner är helt beroende av detta sitt energihölje. Detta är ingen ny idé utan en urgammal esoterisk tanke. I tio avdelningar ges en allmän introduktion till ämnet, avhandlas eterhöljets åtta viktigaste centra för energiutbyte och förnimmelse, eterhöljet i människans liv från avlelsen till döden, eterhöljet vid hälsa och sjukdom, esoterisk läkekonst med utgångspunkt i eterhöljet, eterhöljets roll i människans medvetenhetsutveckling och eterhöljet i planetariska sammanhang, därtill den esoteriska världsåskådningen i allmänhet och den esoteriska energiläran i synnerhet.

Tryckt år 2005. Trådbunden med hårda laminerade pärmar. 352 sidor. Pris: 250 kr. Tre av bokens tio avdelningar kan även laddas ned från www.hylozoik.se

FJÄRDE VÄGEN Föredrag och svar på frågor enligt G. I. Gurdjieffs undervisning av P. D. Ouspensky.

En nutida klassiker och en ypperlig införing i fjärde vägens system för medvetenhetsutveckling och Gurdjieffs idékrets. Gurdjieffs grundtanke var att människan lever långt under sin rättmätiga nivå. Hon har i sitt "normala" tillstånd så ringa medvetenhet att hon egentligen kan betraktas som sovande. I denna hennes sömn förefaller livet kaotiskt och meningslöst. Människans uppgift, ändamålet med hennes liv, är att nå ett högre medvetenhetstillstånd, att vakna. Detta mål kan nås endast med kunskap och ansträngning. Traditionellt har tre vägar erbjudits dem som vill göra sitt yttersta för att utveckla medvetenheten: fakirens, munkens och yogins vägar. Fjärde vägen skiljer sig från de hävdvunna vägarna däri att den inte kräver någon yttre försakelse av världen. På fjärde vägen måste all förändring av människan ske i det inre.

Engelska originalets titel: *The Fourth Way*. Översättning av Lars Adelskog. Tryckt år 2001. Kartonnerad, trådbunden. Xiv + 464 sidor. Pris: 250 kr. Hela boken finns även att ladda ned från www.veidos.se

LITET ESOTERISKT LEXIKON

Sammanställt på grundval av Henry T. Laurencys verk *Kunskapen om verkligheten* och *De vises sten*. Förklaring av esoterikens terminologi i uppslagsbokens form. Såväl längre artiklar som kortfattade definitioner. Drygt 500 uppslagsord täckande den väsentliga terminologin inom hylozoiken (Laurency) och allmänna esoteriken (teosofin och Bailey).

Andra, utökade och förbättrade upplagan av år 1996. Kartonnerad, trådbunden. 80 sidor. Pris: 75 kr.

Från andra förlag

UNDER SKORPIONENS TECKEN – Sovjetmaktens uppkomst och fall. Av Jüri Lina.

I denna bok lämnas häpnadsväckande uppgifter om frimurarnas hemliga roll i den internationella politiken, om de blodiga omvälvningarna i Frankrike år 1789 och i Ryssland år 1917. Som höga frimurare lydde Lenin och Trotskij frimurarnas internationella råd. Författaren följer den kommunistiska tankens historia från 1700-talets illuminater fram till Moses Hess

och hans lärjungar Karl Marx och Friedrich Engels. Framställningen koncentreras på de ryska revolutionerna i mars och november 1917. Även Sverige utnyttjades som operationscentral för bolsjevikerna. Boken visar hur händelserna i Ryssland åren 1917–1991 fortfarande påverkar världens öden. Författaren söker finna svar på flera väsentliga frågor: Hur uppstod och utvecklades den kommunistiska idén? Varför finansierades de ”ryska revolutionerna” år 1917 av mäktiga internationella finanskretsar? Vilket var syftet med den samhällsförstörelse som följde, och på vilket sätt gynnade den de bakomliggande krafterna? Efter sovjetmaktens fall den 24 augusti 1991 har de ryska arkiven börjat avslöja sina hemligheter för häpnadshistoriker. Omskakande uppgifter strömmar hela tiden fram, men endast en rännil har nått oss i Västeuropa. Framför allt saknas helhetsbilden. Det är den som Jüri Lina söker ge i denna bok, som till stor del bygger på frisläppt ryskt material. ”Under Skorpionens tecken” torde ändra läsarens uppfattning om vår tids historia. Läsaren torde komma till insikt om en annan verklighet, varifrån man fortfarande styr oss med osynliga trådar. Första upplagan av denna bok utkom 1994. Andra upplagan av år 1999 var väsentligt utökad och förbättrad. Föreliggande tredje upplagan är den till innehållet mest omfattande. Utgiven av Förlaget Referent 2013. Trådbunden med hårda laminerade pärmar. 560 sidor. Pris: 350 kr.

DEN JESUS SOM ALDRIG FUNNITS. En kritisk granskning av Bibelns Jesus och kristendomens uppkomst. Av Roger Viklund.

Viklund sammanfattar den forskning som pågått de senaste årtiondena och som alltmer lutar åt att Bibelns Jesus inte har funnits. En unik bok, inte bara i Sverige utan kanske i hela världen, tar ett helhetsgrepp som få andra böcker. Trots den stora mängd fakta och information boken innehåller är den skriven även för den intresserade lekmannen. Viklund skärskådar även Gamla Testamentet, dess etik och framför allt Israels äldre historia i ljuset av den moderna arkeologin. Den bild som växer fram är i många stycken helt annan än den Bibeln ger. Viklund debatterade i TV1 den 10 januari 2006 med religionshistorikern professor Britt-Marie Näsström, som i allt väsentligt gav honom rätt.

Utgiven av Bokförlaget Vimi 2005. Trådbunden med hårda laminerade pärmar. 596 sidor. Pris: 300 kr. Obs! Detta är första upplagan. Viklund har senare utgivit en andra, utökad upplaga.

ÄR VÄRLDEN UPP OCH NER? Artiklar i urval om Palestina, de nykoloniala krigen och sionismen. Av Lasse Wilhelmson.

Boken består av ett urval av artiklar av och intervjuer med Lasse Wilhelmson med tonvikt på palestinafrågan och sionismen. Den omfattar den första åttaårsperioden av 2000-talet då stora förändringar skett i världen. Det gäller terrordåden den 11 september 2001..., ockupationen av Irak 2003, massakern på civila i Gaza kring nyåret 2009, ekonomisk kris, Storebrorslagar, terrorism, klimatförändringar och pandemier. Den bild som mainstream media ger härvidlag, styrs av samma maktelit som beslutat om de folkrättsstridiga krigen och förorsakat den ekonomiska krisen. Resultatet blir att ockupation framställs som befrielse som Irak, att massaker på civila framställs som självförsvar som i Gaza och att Sveriges första krig på över 200 år framställs som U-hjälp som i Afghanistan. Vi får ett språkbruk där det mesta blir upp och ner. ”Är världen upp och ner?” är författarens bidrag till att vända den rätt genom att ge alternativa fakta, perspektiv och idéer som kan befria vårt tänkande från det orwellska sanningsministeriets påbjudna uppfattningar.

Författarens förlag 2009. Trådbunden med mjuka pärmar. 175 sidor. Pris: 100 kr.

Restupplagor

NEXUS Nya Tider

Tidskrift som utgavs åren 1998-2000 under Lars Adelskoghs chefredaktörskap. Nästan alla nummer finns alltså att få, det vill säga nr 1/1998, nr 2/1998; nr 1/1999, nr 2/1999, nr 3/1999, nr 4/1999, nr 6/1999; nr 1/2000, nr 2/2000. Pris: 30 kr styck. Alternativ hälsa, den dolda makten (frimureri, Bilderberggruppen etc.), andlighet, kontroversiell forskning.

Slutsålda böcker

Förklaringen av Lars Adelskogh, **Nattlektioner** av Viola Petitt Neal och Shafica Karagulla, **Robotarnas uppror** av David Icke, **... och sanningen ska göra er fria** av David Icke, **Judisk historia, judisk religion** av Israel Shahak. Dessa böcker kan numera erhållas endast antikvariskt. **Förklaringen** kan laddas ned från internet, nätplats: www.hylozoik.se. Även **Nattlektioner** kan laddas ned som pdf-dokument från www.hylozoik.se
Alla böcker och skrifter beställs hos:

Lars Adelskogh
Lönnvägen 3 A
541 48 Skövde

För beställningar effektuerade per post uttages porto- och expeditiönsavgift. Betalning göres till bankkonto (Nordea) 1190 30 21766 inom trettio dagar efter expediering. Vänligen skicka inga pengar i förskott, låt oss debitera!